

Taimikoiden hoitorästit ja niiden ehkäisy

Veikko Tuominen

OPINNÄYTETYÖ
Kesäkuu 2022

Metsätalouden tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Metsätalouden tutkinto-ohjelma

TUOMINEN, VEIKKO:
Taimikoiden hoitorästit ja niiden ehkäisy

Opinnäytetyö 61 sivua, joista liitteitä 10 sivua
Kesäkuu 2022

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää, mitä ovat taimikoiden hoitorästit ja kuinka niitä pystyttäisiin ehkäisemään. Tavoitteena oli myös saada metsänomistajien omaa sanaa sekä mielipiteitä kuuluville. Työssä pyrittiin löytämään kehityskohteita, joilla taimikoiden hoitorästejä voidaan yrittää ehkäistä. Työ suoritettiin itsenäisesti ilman tilaajaa, mutta Suomen metsäkeskus avusti kyselytutkimuksen toteuttamisessa.

Asiaa selvitettiin metsänomistajille laaditun kyselytutkimuksen avulla. Tutkimus suoritettiin Kanta-Hämeen alueella metsää omistaville metsänomistajille. Kyselyllä pyrittiin kartoittamaan metsänomistajien aktiivisuutta sekä tietoisuutta taimikonhoitoasioissa. Tämän lisäksi metsänomistajilta kysyttiin heidän kokemuksiaan taimikonhoidosta ja metsäasiantuntijan kanssa asioimisesta. Tutkimus lähetettiin lähes 3000 metsänomistajalle ja vastauksia saatiin lopulta 712.

Vastausten perusteella Kanta-Hämeen metsänomistajat ovat aktiivisia hoitamaan metsiään. Iso osa heistä tekee taimikonhoidot itse tai ne teetetään perheen sisällä. Vastaajista suurin osa kokee omasta mielestään tietävänsä taimikonhoitoasioista riittävästi. Vastaajat kokevat myös, että heidän tiloillaan taimikonhoitoasiat ovat kunnossa. Vapaista kommenteista löytyi puolestaan enemmän ristiriitaisuuksia kuin kyselyn muista kysymyksistä. Muun muassa metsänomistajien kokemukset saamastaan asiakaspalvelusta ovat ristiriitaisia.

Vastausten perusteella voidaan olettaa, että kyselyyn vastasivat ne metsänomistajat, jotka hoitavat metsiään aktiivisesti. Puolestaan ne, jotka eivät hoida metsiään yhtä aktiivisesti, jättivät vastaamatta. Edellä mainittua olettamusta puoltaa se, että kyselyn positiiviset vastaukset ovat ristiriidassa metsistä havaittavien sekä tutkimuksista ilmenneiden hoitorästien kanssa.

Asiasanat: taimikoiden hoitorästit, metsänomistajat

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Forestry

TUOMINEN, VEIKKO:

Backlogs in Tending of Seedling Stands and Their Prevention

Bachelor's thesis 61 pages, appendices 10 pages
June 2022

The purpose of this bachelor's thesis was to find out what are the backlogs in tending of seedling stands and how to prevent them. The goal was also to hear the forest owners' opinions and thoughts. The thesis was made independently, but The Finnish Forest Centre assisted in carrying out the survey.

The issue was researched with a survey made for forest owners. The survey was targeted forest owners who owns forests in Kanta-Häme area. The aim was to establish how active and conscious in tending of seedling stands the forest owners are. They were also inquired about their experiences in tending of seedling stands as well as dealing with forest experts. The survey was sent to almost 3000 forest owners and finally 712 responded.

Based on the answers, forest owners in Kanta-Häme are active in taking care of their forests. A large amount of them tends the seedling stands themselves or someone in their family does it. Most of the respondents felt they have enough knowledge about tending of seedling stands. They also think that the seedling stands on their forest properties are in good shape. In the free comments field, there were more conflicting views than in the other answers in the survey. For example, experiences in customer service vary.

Based on the answers, it can be assumed that those who responded to the survey tend their forests actively. Those not tending their forest did not respond. This assumption is supported by the fact that the positive answers in the survey are in conflict with the backlogs that are detected in the forests and have been uncovered in research.

Key words: backlogs in tending of seedling stands, forest owners

Sisällys

1	JOHDANTO	5
2	OPINNÄYTETYÖN TAVOITE	6
3	TAIMIKONHOITO METSÄNHOITOTOIMENPITEENÄ.....	7
	3.1 Taimikonhoidon vaiheet	7
	3.1.1 Varhaisperkaus.....	7
	3.1.2 Taimikonharvennus	9
	3.2 Taimikoiden määrä ja hoidon tila Suomessa ja Kanta-Hämeessä 10	
	3.2.1 Taimikoiden hoitorästit.....	11
	3.3 Aiempia tutkimuksia taimikonhoidosta	13
4	KYSELYTUTKIMUS.....	16
	4.1 Kyselytutkimuksen tausta.....	16
	4.2 Kyselytutkimuksen laadinta	17
	4.3 Tutkimuksen kysymykset	18
5	KYSELYTUTKIMUKSEN KYSYMYKSET JA TULOKSET	20
	5.1 Vastajamäärä	20
	5.2 Metsänomistajien perustiedot	21
	5.3 Asiointiin liittyvät kysymykset	25
	5.4 Metsänhoitoon liittyvät kysymykset	30
	5.5 Metsänomistajien vapaat kommentit.....	36
	5.6 Tulosten tarkastelua eri taustamuuttujien mukaan	38
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	45
	LÄHTEET	50
	LIITTEET	52
	Liite 1. Kyselytutkimuksen lomake	52
	Liite 2. Metsänomistajien suoria kommentteja	60

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aihe oli pyörinyt mielessäni lähes koko opiskeluajan, sillä metsissä liikkussa sai jatkuvasti kiinnittää huomiota taimikoihin, joissa toimenpiteiden tekeminen oli viivästynyt. Tarkoitukseni oli alun perin saada opinnäytetyön aihe joltakin tilaajalta, mutta kun näin ei käynyt, täytyi miettiä muita vaihtoehtoja. Tässä vaiheessa tämä jo pitkään miettimäni asia alkoi nostamaan päätään potentiaalisena opinnäytetyön aiheena. Aihe katsottiin myös koulun puolesta mahdolliseksi toteuttaa. Metsäkeskukselta sain metsänomistajien yhteystietoja käyttöni, jotta pystyin toteuttamaan opinnäytetyöni vaatiman materiaalin keruun. Näin ollen tilaajaa työlle ei lopulta tarvittu, vaan pystyin sen toteuttamaan itsenäisesti.

Tässä raportissa käydään asioita läpi kohdennetusti taimikonhoidon näkökulmasta. Metsänhoidollisissa asioissa keskitytään pääpiirteittäin taimikoiden hoitoon ja vielä kohdennetummin varhaisperkaukseen sekä taimikonharvennukseen. Työssä on esitelty myös muutamia aiempia tutkimuksia ja pyritty vertaamaan tuloksia toisiinsa. Opinnäytetyön maantieteellinen rajaus on tehty Kanta-Hämeessä metsää omistaviin metsänomistajiin, jotta otoskoko pysyi hallittuna. Teoreettisen taustan jälkeen raportissa on esitelty kyselytutkimuksen erinäiset vaiheet, siitä saadut tulokset sekä lopuksi johtopäätökset ja pohdinnat.

2 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on pyrkiä selvittämään tarkemmin, mistä yksityismetsien taimikoissa olevat hoitorästit johtuvat, ja kuinka niitä voitaisiin ehkäistä. Tavoitteena on yrittää ymmärtää tarkemmin metsänomistajien toimintaa ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Mahtaako metsänomistajien aktiivisuus tai tietoisuus olla huonoa vai onko sittenkin metsäammattilaisten toiminnassa parantamisen varaa. Kyselytutkimuksen avulla pyritään saamaan vastauksia asiointiin liittyviin kysymyksiin sekä metsänomistajien kokemuksia taimikoidensa hoidosta. Lopuksi pyritään tuomaan myös metsänomistajien omaa ääntä kuuluville, heidän itsensä antamien kommenttien perusteella. Kyselytutkimuksesta ja vapaista kommentteista on tavoitteena löytää ristiriitaisuuksia ja kehittämisen kohteita, joihin voisi esittää konkreettisia kehitysehdotuksia.

3 TAIMIKONHOITO METSÄNHOITOTOIMENPITEENÄ

3.1 Taimikonhoidon vaiheet

Taimikonhoitoon kuuluvia toimenpiteitä ovat varhaishoito, varhaisperkaus sekä taimikonharvennus. Taimikonhoidolla turvataan metsän uudistamiseksi tehty investointi ja aikanaan tehtävän ensiharvennuksen taloudellinen kannattavuus. (Saksa ym. 2016.) Näiden toimenpiteiden tarkoituksena on ohjata ja auttaa taimikon kehittymistä haluttuun suuntaan. Taimikonhoidolla on suuri merkitys metsikön kehityksen kannalta, sillä työssä tehdyt valinnat näkyvät metsässä vuosikymmeniä eteenpäin. (Maa- ja metsätalousministeriö, n.d.) Varhaishoidolla tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla turvataan taimien alkukehitys ensimmäisinä vuosina. Siihen luetaan pintakasvillisuuden taimille aiheuttaman haitan ehkäiseminen tai sen rajoittaminen sekä taimikon täydentäminen viljelyllä. (Saksa ym. 2021, 38.) Tässä opinnäytetyössä varhaishoitoa ei käsitellä sen tarkemmin, vaan keskitytään myöhemmin toteutettaviin toimenpiteisiin.

Taimikonhoidossa kohdistetaan metsikön tuotos arvokkaimpiin puulajeihin ja -yksilöihin. Tyypillisesti taimikot hoidetaan metsurityönä raivaussahalla, mutta josain määrin myös ajettavilla taimikonhoitokoneilla. (Metsänhoitotieto n.d.)

3.1.1 Varhaisperkaus

Taimikon varhaisperkauksen tavoitteena on, että kasvatettavien taimien kasvu ei kärsi kilpailevan lehtipuuston varjostuksen ja juuristokilpailun takia. Kasvupaikan viljavuus sekä vesakon pituus ja tiheys vaikuttavat hoitotarpeeseen ja sen ajankohtaan. Varhaisperkauksessa poistetaan kasvatettavien puulajien kanssa kilpailevaa puustoa ja vesakkoa. Jos kilpaileva puusto ei uhkaa kasvatettavia taimia, varhaisperkausta ei tarvita, mutta tarvetta arvioidessa tulee ottaa huomioon kilpailevien lehtipuiden havupuuta nopeampi varhaiskehitys. (Äijälä ym. 2019, 83.)

Varhaisperkaus on taimikonhoidon tärkein työlaji ja sen oikea ajoitus on erittäin tärkeää. Otollista aikaa sen toteuttamiseen on usein vain yksi tai kaksi kasvukautta. Myöhästyneenä tehty varhaisperkaus on työläämpää ja kalliimpaa. Tämän lisäksi taimikon kehitys voi hidastua, taimien laatu heiketä ja voidaan menettää tulevaisuuden puunmyyntituloja. (Äijälä ym. 2019, 83, 137.) Varhaisperkaus tehdään ennen kuin havupuita nopeammin kehittyvät lehtipuut ennättävät etukasvuisiksi tai aiheuttavat muutoin haitallista kilpailua tai mekaanisia vaurioita kasvatettaville puille. Varhaisperkaus tehdään yleisimmin mekaanisesti raivaussahalla, kun kasvatettavat istutustaimet ovat 1–2 metrin ja luontaiset ja kylvötaimet 0,5–1 metrin pituisia ja lehtipuuvesakko haittaa niiden kasvua. (Saksa ym. 2021, 44.)

Kuusen istutustaimikossa varhaisperkaus on yleensä tarpeen jo 4–6 vuoden kulluttua istutuksesta eli noin metrin pituusvaiheessa. Männyn istutustaimikoissa varhaisperkaus on tarpeen, jos lehtipuuustoa on runsaasti ja se on pääsemässä männyn taimia pidemmäksi. Männyn kylvötaimikoissa ja luontaisesti syntyneissä taimikoissa varhaisperkaus joudutaan tekemään usein jo alle metrin pituudessa. Vesoittumisen ollessa lievää, voidaan männyn taimikoiden varhaisperkausta viivästyttää 2–3 metrin pituusvaiheeseen. Rauduskoivun istutustaimet kasvavat nopeammin kuin luontaiset lehtipuut, joten varhaisperkausta ei yleensä tarvita, ja istutuskoivikoissa selvittää yhdellä myöhemmin tehtävällä taimikonhoidolla. Kylvämällä ja luontaisesti uudistetuiissa koivun taimikoissa varhaisperkaus on tarpeen, jotta siemenestä syntyneet koivun taimet eivät jää nopeammin kasvavien vesasyntyisten lehtipuiden alle. (Saksa ym. 2021, 44, 47.)

Varhaisperkaus voidaan toteuttaa täys- tai reikäperkauksena. Täysperkauksessa taimikosta poistetaan pääsääntöisesti kaikki lehtipuuvesakko lukuun ottamatta säästettäviä puita. Lehtipuutaimia voidaan jättää täydentämään taimikkoa ja turvaamaan monimuotoisuutta. Reikäperkauksessa poistetaan kilpaileva kasvusto vähintään metrin säteellä kasvatettavien taimien ympäriltä. Lisäksi välialueilta poistetaan selvästi etukasvuiset puut. (Äijälä ym. 2019, 137.)

3.1.2 Taimikonharvennus

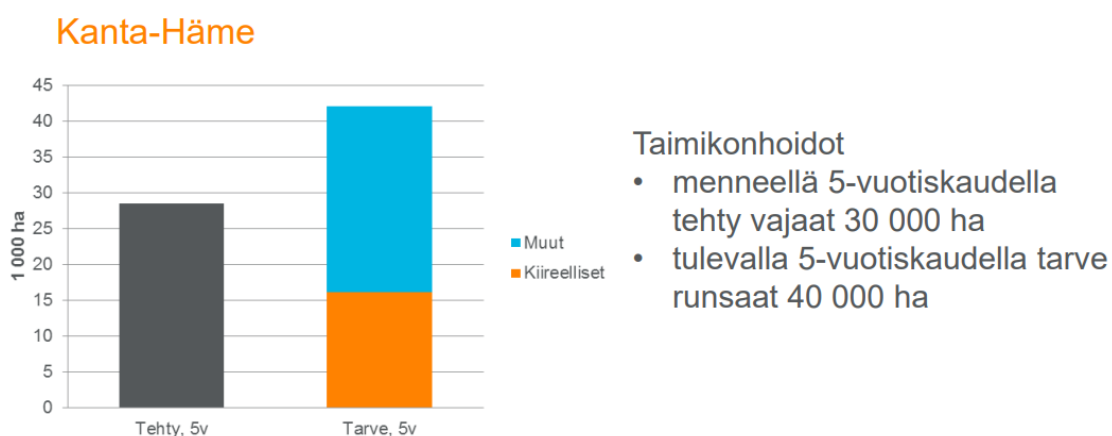
Taimikonharvennus on investointi tulevaisuuteen. Se ei lisää metsikön puuntuotosta määrällisesti, mutta sen avulla saadaan ensiharvennuksessa järeämpää ja arvokkaampaa puuta, joka on myös korjattavissa kohtuullisin kustannuksin. Tavoitteena on taimikon tiheyden ja puulajisuhteiden säätelyllä turvata jäävän puuston kasvatusedellytykset. Taimikonharvennuksessa poistetaan ensisijaisesti vialliset ja huonolaatuiset puut. Jäävä puusto pyritään harventamaan tiheydeltään sopivaksi ja tilajärjestykseltään tasaiseksi. Harvennus tuo lisää kasvutilaa ja edistää näin ollen puiden paksuuskasvua ja elinvoimaisuutta. Järeytyminen auttaa kestävämpään lumen ja tuulen aiheuttamia rasituksia. Havupuiden laadun säilyttämiseksi poistetaan piiskavaurioita aiheuttavat lehtipuut. (Äijälä ym. 2019, 84.)

Männyn taimikonharvennus suositellaan Etelä-Suomessa tehtäväksi 5–7 metrin keskipituudessa. Tiheissä ja tasaisissa kylvö- tai luontaisesti syntyneissä taimikoissa, joissa on vähintään 6000 tainta hehtaarilla, taimikon harvennus tehdään, kun männyt ovat 3–4 metrin pituisia. Kuusella taimikonharvennus ajoitetaan Etelä-Suomessa 3–4 metrin keskipituuteen. Mitä kookkaammiksi poistettavat puut ehtivät kasvaa, sitä työläämpää harvennus on. Tällöin myös kustannukset nousevat jyrkästi. Rauduskoivikko kasvatetaan taimikkovaiheessa suhteellisen tiheänä. Koivikkoa ei kuitenkaan saa päästää riukuuntumaan, sillä kasvu voi tyrehtyä ja lumi voi kaataa koivuja. Viljelykoivikot kasvavat yleensä nopeasti ja ne ovat tasapituisia. Taimikonharvennus suositellaan tehtäväksi 4–5 metrin keskipituudessa. (Äijälä ym. 2019, 86, 87.)

Taimikonharvennus tehdään yleisimmin metsurityönä raivaussahalla. Sen ajoitukseen sekä kasvamaan jäävän puuston tiheyteen vaikuttavat muun muassa puulaji, kasvupaikka, tuhoriski ja metsänkasvatuksen tavoite. Taimikonharvennus voidaan toteuttaa myös koneellisesti, jolloin käytetään esimerkiksi pienmeträkoneeseen kiinnitettävää risuraivainta. (Saksa ym. 2021, 68.)

3.2 Taimikoiden määrä ja hoidon tila Suomessa ja Kanta-Hämeessä

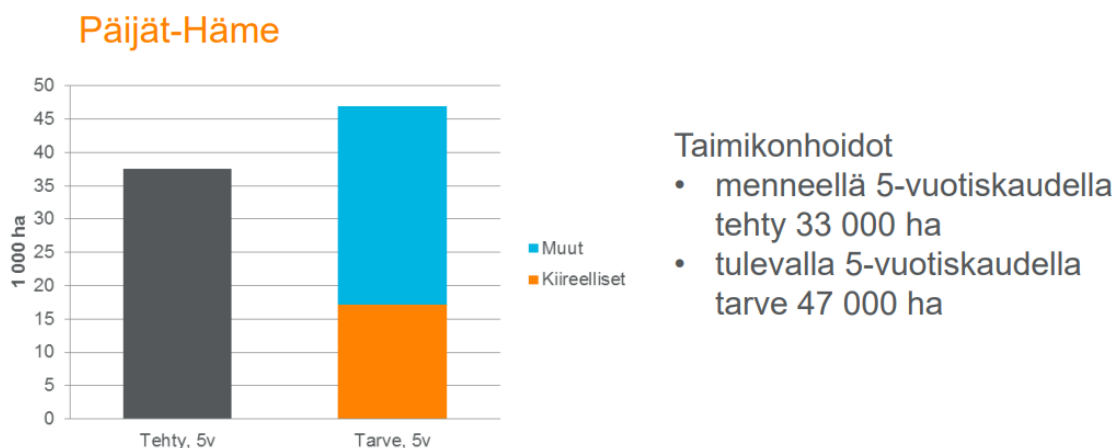
Valtakunnan metsien 12. inventoinnin (VMI12) mittaukset suoritettiin vuosina 2014–2018. Kanta-Hämeen maapinta-alasta, 520 000 hehtaaria, Metsätalousta maata oli 363 000 hehtaaria. Puuntuotannon metsämaan kehitysluokkarakenteen mukaan taimikoita Kanta-Hämeen alueella oli noin 17 % metsämaan alasta. Taimikonhoitotarpeet ovat kasvaneet, mikä näkyy kuviosta 1. Kiireellisten osuus on yli kolmanneksen koko alasta. Taimikonhoitotarpeita on selvästi enemmän kuin viime vuosina on tehty. (Luonnonvarakeskus 2020a.)

KUVIO 1. Taimikonhoitotarpeet Kanta-Hämeessä (Luonnonvarakeskus 2020a)

Myöhässä olevalla taimikonhoidolla tarkoitetaan tässä tilannetta, jossa kasvatettavan puulajin laatu ja elinvoimaisuus ovat alkaneet kärsiä kilpailevan puuston vaikutuksesta. Kiireellisellä tarkoitetaan puolestaan sitä, että taimikonhoito on jo myöhässä tai myöhästymässä, jos taimikonhoitotoimenpiteitä ei tehdä.

Vertailun vuoksi Päijät-Hämeen alueen vastaavat luvut nähdään kuviosta 2. Pirkanmaalla jo myöhässä olevia taimikonhoitoja oli puolestaan 36 000 hehtaaria. (Luonnonvarakeskus 2020a; Luonnonvarakeskus 2020b.) Myöhässä olevat metsänhoidot eivät ole siis pelkästään alueellinen ilmiö vaan koko Suomen laajuinen.

KUVIO 2. Taimikonhoitotarpeet Päijät-Hämeessä (Luonnonvarakeskus 2020a)

Suomessa vuonna 2020 taimikoita ja nuorta metsää käsiteltiin 190 000 hehtaarin alueella. Ala kasvoi 12 prosenttia vuoden takaisesta. Taimikoiden varhaishoidon ja taimikonhoidon yhteispinta-ala tästä oli 147 000 hehtaaria. (Niinistö ym. 2021, 59.)

Metsätilastollisen vuosikirjan (2021) mukaan vuosina 2016–2020 tehtyjen valtakunnan metsien 12. ja 13. inventoinneissa Kanta-Hämeen alueella oli noin 19 000 hehtaaria pientä taimikkoa (alle 1,3 metriä) sekä noin 39 000 hehtaaria varttunutta taimikkoa (yli 1,3 metriä). (Niinistö ym. 2021, 31.)

Kanta-Hämeen alueella vuonna 2020 taimikoiden varhaishoitoja tehtiin 1224 hehtaaria ja taimikoiden hoitoja 2049 hehtaaria. Taimikoiden ja nuoren metsän hoidon kokonaiskustannukset Kanta-Hämeessä olivat samana vuonna 2 522 000 euroa. Yksikkökustannuksiksi muodostui 541 euroa hehtaaria kohden. (Niinistö ym. 2021, 69, 72, 73.)

3.2.1 Taimikoiden hoitorästit

Taimikonhoitorästillä tarkoitetaan sitä, että taimikonhoito on myöhässä ja myöhästymisestä aiheutuu taimikolle haittaa. Yleensä taimikonhoitorästillä tarkoitetaan tilannetta, jossa lehtipuuvesakkoa on niin paljon, että se haittaa taimien kasvua ja aiheuttaa taimille laatuvaurioita. (Metsälehti 2017.)

Valtakunnan metsien 11. inventoinnin tuloksissa (2017) kerrotaan, että ehdotettu taimikonhoitoala on yhteensä 1,7 miljoonaa hehtaaria. Hoitoala on 145 000 hehtaaria suurempi kuin edellisessä inventoinnissa. Taimikonhoitoja on myöhässä 750 000 hehtaaria. Tästä noin puolet kertyy nuorista kasvatusmetsistä, joissa on kiireellinen harvennustarve, mutta ei ole mahdollista tehdä käyttöpuuta tuottavaa ensiharvennusta. Viivästyneiden taimikonhoitojen määrä on lisääntynyt Etelä-Suomessa. (Korhonen ym. 2017, 69.) Puolestaan VMI12 tuloksien mukaan taimikonhoito on myöhässä lähes 800 000 hehtaarilla. Tämä on 50 000 hehtaaria enemmän kuin edellisessä inventoinnissa ja noin 300 000 hehtaaria enemmän kuin vuosina 1986–1994 tehdyssä kahdeksannessa inventoinnissa. (Metsälehti 2017.)

Metsälehdessä (2017) Suomen metsäkeskuksen metsänhoidon johtava asiantuntija Markku Remes sanoo, että metsänomistajat kokevat taimikonhoidon kalliiksi. Lisäksi kuitupuun hinta on Remeksen mukaan niin alhainen, että ensiharvennuksesta aikoinaan saatavat tulot eivät motivoi metsänomistajia hoitamaan taimikoita ajallaan. MTK:n (Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto) metsäasiantuntija Lea Jylhä on myös samaa mieltä. Jylhä arvioi, että taustalla voi myös olla metsänomistajakunnan muutos. Yhä harvemmillä on mahdollisuuksia omatoimiseen metsänhoitoon. Metsänhoitoyhdistys Uusimaan toiminnanjohtaja Timo Leirimaan mukaan monet myös ajattelee hoitavansa taimikot itse, mutta eivät ehdikään tehdä sitä. (Metsälehti 2017.)

Rästien lisääntymisen syiksi on myös esitetty metsänviljelymateriaalin parantamista. Taimet kasvavat paremmin ja vaativat aiemmin hoitoa. Lisäksi lämmenneet kesät ovat parantaneet myös heinän ja vesakon kasvua. Myös aiemmin tekemättä jääneet työt kumuloituvat vuosien aikana. Remes toteaa vielä lopuksi, että taimikonhoitorästit ovat Suomen metsätalouden vakavin ongelma. (Metsälehti 2017.)

Taimikonhoidon viivästyessä tai sen kokonaan tekemättä jättäminen aiheuttaa sen, että puiden pituus- ja paksuuskasvu hidastuvat ja niiden latvukset supistuvat. Riukuuntuneessa metsässä joudutaan ensiharvennuksen sijasta tekemään nuoren metsän kunnostus. Sen tavoitteena on järeyttää kasvamaan jääneet puut myyntikelpoiseksi ensiharvennuspuustoksi. Nuoren metsän kunnostus voidaan

tehdä koneellisesti ja poistettavat rungot voidaan käyttää energiapuuksi. Ajallaan tehty taimikonhoito on edullisempaa ja puuston kehityksen kannalta parempi vaihtoehto kuin nuoren metsän kunnostus. (Metsäkeskus 2022b.)

3.3 Aiempia tutkimuksia taimikonhoidosta

Opinnäytetyön aihealueeseen liittyviä tutkimusjulkaisuita on saatavilla useita erilaisia. Tuoreimmat aiheeseen liittyvät julkaisut vaikuttavat olevan opinnäytetöitä, mutta myös muuta aineistoa on saatavilla. Taimikoiden hoitoon liittyviä aiheita on julkaisuista päätellen tutkittu jo useita vuosia, mutta tutkimusta tarvitaan koko ajan lisää, kun olosuhteet muuttuvat jatkuvasti.

Niskanen (2003) tutki metsäsuunnitelman vaikutusta taimikonhoitopäätökseen. Hänen tutkimuksensa tavoitteena oli selvittää metsäsuunnitelman vaikutusta pituudeltaan yli 1,3 metrin taimikoiden hoitopäätökseen. Tulosten mukaan metsäsuunnitelmalla oli taimikonhoitoa lisäävä määräraivaikutus, muttei tieto-, aktivointi-, kohdistamis- tai ajoitusvaikutuksia. Vaikutus taimikonhoitopäätökseen perustui pääasiassa paikkaan sidotun inventointitiedon hyväksikäyttöön ja metsäammatilaisen aktiivisuuteen. Niskasen mukaan metsäsuunnitelman vaikutusta taimikonhoitopäätökseen voidaan kehittää parantamalla suunnitelman ymmärrettävyyttä metsänomistajalle ja ammattihenkilöiden neuvonnallista yhteydenpitoa metsänomistajaan niin suunnitelman valmistumisvaiheessa kuin myöhemminkin. (Niskanen 2003.)

Korhonen ym. (2010) tarkastelivat julkaisussaan metsänuudistamisen tilaa Suomessa VMI10:n aineistojen perusteella. Tarkastelua tehtiin VMI10:n vuosien 2004–2008 mittausaineistoihin perustuen. Tulosten mukaan metsänuudistamisessa oltiin siirtymässä hyvästä metsänhoidosta tyydyttävään metsänhoitoon, koska laadultaan hyvien taimikoiden osuus oli pienentynyt VMI9:n 39 %:sta 30 %:iin ja vastaavasti tyydyttävien ja välttävien osuus oli kasvanut 56 %:sta 65 %:iin. Korhosen ym. mukaan avohakkuualat viljeltiin melko tunnollisesti, mutta uudistamisen ripeydessä oli parannettavaa. Mittaustulosten perusteella koko maassa 3-vuotiaista avohakkuualoista oli viljelemättä 25 % ja 5-vuotiaista 12 %.

Hoitamattomuus oli laadun alennuksen syynä 420 000 hehtaarilla eli 11 %:lla koko maan taimikoista. (Korhonen ym. 2010.)

Töysän (2011) opinnäytetyössä oli tarkoituksena selvittää keskisuomalaisten metsänomistajien taimikonhoitoaktiivisuutta sekä suhtautumista taimikonhoitoon. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää syitä, jotka johtavat taimikon hoitamatta jättämiseen. Tutkimuksella haluttiin myös selvittää, kuinka taimikonhoitoaktiivisuutta voitaisiin lisätä. Töysän mukaan vastausten perusteella voitiin päätellä Keski-Suomessa taimikonhoidon tilan olevan varsin hyvä ja metsänomistajien olevan asian suhteen aktiivisia. Toisaalta oli todennäköistä, että kyselyyn vastamatta jättäneet hieman alle puolet metsänomistajista olivat vähemmän aktiivisia ja heillä taimikonhoito myöhästyy tai jää tekemättä. Vastauksista kävi lisäksi ilmi, että KEMERA-tuen ehdot koettiin liian tiukoiksi tai tuen hakeminen hankalaksi, koska moni jätti tuen hakematta. (Töysä 2011.)

Haltia ym. (2017) kirjoittivat Pellervon taloustutkimuslaitoksen vuonna 2016 toteuttamasta hankkeesta, jonka tuloksista ilmeni, että metsänomistajilla oli monenlaisia syitä metsätaloudelliselle hiljaisuudelle. Tutkimuksessa metsätaloudellisella hiljaisuudella tarkoitettiin sitä, että metsänomistaja ei ole tehnyt hakkuita edeltävää metsänkäyttöilmoitusta tai hakenut KEMERA-tukea edelliseen kymmeneen vuoteen. Tutkimuksessa kerrottiin, että yksi aktivoinnin edellytyksistä on hiljaisten metsänomistajien tavoitteiden ja toivomusten huomioon ottaminen neuvonnassa ja metsätoimenpiteissä. Tämä voisi kannustaa myös luonto- ja virkistysarvoja korostavia metsänomistajia kasvattamaan puunmyyntiä. Tutkimuksen aktiivisista metsänomistajista yli puolet oli metsänomistuksen tavoitteiltaan taloudellisesti suuntautuneita monitavoitteisia. Taloustutkimuslaitoksen hankkeen tavoitteena oli tuottaa tietoa syistä, jotka johtavat metsätaloudellisten mahdollisuuksien käyttämättä jättämiseen ja löytää keinoja omistajien aktivoimiseen. (Haltia ym. 2017.)

Ikonen (2021) tutki opinnäytetyössään yksityismetsänomistajien taimikonhoitotöiden toteuttamisen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä. Tavoitteena hänellä oli lisäksi selvittää, mitkä ovat parhaiten kannustavia tai eniten rajoittavia tekijöitä taimikon varhaisperkauksessa ja taimikon harvennuksessa. Ikonen tutkimuksen

tulosten mukaan Suomen metsäkeskuksen itäisen palvelualueen metsänomistajat hoitavat taimikoitaan kohtuullisen hyvin. Tietojen perusteella taimikonhoitoita toteutettiin eniten omatoimisesti. Metsätalouden parempi kannattavuus kannusti omatoimiseen taimikonhoitotyöhön parhaiten. Ulkopuolisella teetettyyn työhön koettiin kannustaneen parhaiten metsän parempi tuotto työn jälkeen. (Ikonen 2021.)

Tanskasen (2021) opinnäytetyössä tavoitteena oli selvittää metsänomistajien taimikonhoitopalveluihin liittyviä ostokäyttäytymistä ohjaavia taustatekijöitä, näkemyksiä ja käytänteitä. Työssä oli samalla myös tavoitteena pohtia taimikonhoitorästien syntymisen syitä. Tanskasen työssä muodostui kaksi teemaa: rästejä ei todennäköisesti synny ja rästien syntymiselle on olemassa riski. Omatoimiset muodostivat segmentit, joille rästien syntymisen riski voi olla epätodennäköisempi. Kolmeen segmenttiin liittyi puolestaan kasvanut riski: 1) Palvelujen käyttäjät: tulojen ja menojen kohdattava; 2) Omatoiminen, iäkäs ja 3) Muut tavoitteet, muun muassa jatkuva kasvatus. Tulkintana Tanskanen teki tutkimuksestaan sen, että rästien syntyminen voi liittyä asiakkaan ja palveluntarjoajan huonoon vuorovaikutukseen, oman työn riittävyden yliarviointiin, terveyssyihin ja taloudelliseen ostokykyyneen. (Tanskanen 2021.)

4 KYSELYTUTKIMUS

4.1 Kyselytutkimuksen tausta

Kyselytutkimus valikoitui opinnäytetyön materiaalin keräämiseen siksi, että sillä saatiin tavoitettua kerralla suuri joukko metsänomistajia ja aineistosta saataisiin näin riittävän kattava. Jo ennen opinnäytetyöprosessin varsinaista aloitusta oli selvää, että kyselytutkimus tulisi olemaan välttämätön ja tärkein osa koko projektia, ja sen vuoksi siihen tulisi käyttää riittävästi aikaa. Tavoitteiden saavuttamiseksi riittävän kattavien tulosten saaminen olisi hyvin tärkeää, sillä ilman tuloksia, koko opinnäytetyön tekeminen epäonnistuisi. Näiden syiden vuoksi kysymyspatteristosta tulisi saada riittävän monipuolinen, jotta vastausten perusteella saisi tehtyä kattavia huomioita ja hyviä johtopäätöksiä.

Kyselyn toteuttamiseen yksinkertaisin tapa oli lähettää se metsänomistajille sähköpostikyselynä. Tätä tarkoitusta varten Suomen metsäkeskukselta sai metsänomistajien sähköpostiosoitteita, kun heille teki tietojen poimintapyyntöä. Poimintapyyntöön täytyi liittää mukaan kriteerit, joiden perusteella metsänomistajajoukkoa rajattiin ja lopullinen perusjoukko saatiin kokoon.

Perusjoukon rajaamiseen muodostui lopulta viisi eri kriteeriä. Ensimmäisenä kriteerinä oli se, että metsänomistajilla tuli olla sähköpostiosoite, jotta kyselyn lähettäminen olisi edes mahdollista. Toisena kriteerinä metsänomistajilla tuli olla metsätalouden maata vähintään kymmenen hehtaaria. Tämä sen vuoksi, että pienemmällä pinta-alalla en nähnyt olevan tutkimuksen kannalta merkittävää hyötyä. Kolmantena kriteerinä oli se, että metsänomistajan merkittävin metsätila sijaitsee Kanta-Hämeen alueella. Liian suuren joukon välttämiseksi täytyi tehdä maantieteellinen raja ja se kohdistui ennalta tuttuun maakuntaan, Kanta-Hämeeseen.

Neljäntenä kriteerinä oli metsänomistusmuoto, josta karsittiin pois kunnat, seurakunnat sekä yhteismetsät. Kyselytutkimuksen kohderyhmäksi oli kuitenkin tarkoitettu yksityiset metsänomistajat. Viidentenä kriteerinä oli se, että metsänomistaja oli suomenkielinen. Kyselyn teettäminen useammalla kielellä olisi nostanut työn

määrän liian suureksi ja oletettavasti muun kuin suomenkielisten määrä Kanta-Hämeen alueella on hyvin pieni.

Näiden kriteerien pohjalta tavoitteena oli saada perusjoukoksi noin 2000 metsänomistajan yhteystiedot. Lopulta näillä kriteereillä Kanta-Hämeen alueelta löytyi n. 3000 metsänomistajan joukko ja heidät kaikki päätettiin laskea mukaan tutkimukseen. Lähetysvaiheessa kyselytutkimus meni lopulta perille 2946 metsänomistajalle. Kaiken kaikkiaan Kanta-Hämeen alueella metsää omistavia metsänomistajia on vajaat 17 000 kappaletta (kuva 1).

Metsäomistuksen sijainnin mukainen tarkastelu 05 Kanta-Häme Kaikki

Info	Omistuksen sijaintimaakuntakunta > sijaintikunta	Metsänomistajia (lkm)	Metsänomistajien iän keskiarvo (v)	Metsänomistajien iän mediaani (v)	Metsäomistusten keskipinta-ala (ha)	Metsäomistusten mediaanipinta-ala (ha)
	05 Kanta-Häme	16 832	60	61	19,2	6,2
	Yhteensä	16 832	60	61	19,2	6,2

KUVA 1. Metsäomistuksen sijainnin mukainen tarkastelu (Metsäkeskus 2022a)

4.2 Kyselytutkimuksen laadinta

Kyselytutkimuksen ensimmäinen vaihe oli lähteä laatimaan sitä alustavasti tavalliselle Word-pohjalle. Kysymykset laadittiin teitittelymuotoon, joka olisi kohtelias tapa lähestyä metsänomistajajoukkoa. Kyselyä oli helpoin lähteä hahmottelemaan perustiedoilla ja yksittäisillä aiheeseen liittyvillä kysymyksillä. Kyselyn laadimisessa avusti Suomen metsäkeskuksen työntekijä, joka tarkisti matkan varrella alustavia kysymyspatteristoja ja antoi erinomaisia vinkkejä kyselyn kehittämiseen. Näiden neuvojen pohjalta kyselyn hahmotteleminen helpottui huomattavasti. Tämän lisäksi oma tiedonhankinta oli keskeisessä roolissa kysymysten laadinnassa.

Tutkimuksen laadinnan loppuvaiheessa mielipidettä kysyttiin vielä työtä ohjaavalta opettajalta sekä kolmelta kanssaopiskelijalta. Kanssaopiskelijoiden hyvien huomioiden pohjalta kyselylle muodostui viimein looginen runko, jossa kysymykset tulivat järkevässä järjestyksessä. Ohjaavan opettajan kanssa kysymysten sisältö saatiin puolestaan hiottua kuntoon. Kysymyksiä tutkimukseen tuli lopulta 29

kappaletta. Vastausvaihtoehdoista riippuen näihin kaikkiin ei kuitenkaan välttämättä tarvinnut vastata.

Kun kysymykset oli saatu alustavasti valmiiksi, alkoi niiden kasaaminen lopulliselle alustalle, jona toimi Suomen metsäkeskukselta käyttöön saatu Webropol-alusta. Alustan käytössä opasti Suomen metsäkeskuksen työntekijä, jonka apu oli korvaamaton. Kun kysely oli saatu laadittua valmiiksi, se avattiin ja sinne tehtiin muutamia testivastauksia, joiden jälkeen voitiin todeta kaiken toimivan halutusti. Tämän jälkeen kysely tyhjennettiin ja tehtiin varsinainen lähetys valikoitu-neelle metsänomistajajoukolle maanantaina 28.3.2022. Kyselylle annettiin vastausaikaa noin puolitoista viikkoa perjantaihin 8.4.2022 saakka.

4.3 Tutkimuksen kysymykset

Kyselytutkimuksen runko muodostui lopulta kolmen eri aihealueen ympärille. Näistä ensimmäisenä oli metsänomistajien perustiedot, toisena asiointiin liittyvät kysymykset ja kolmantena metsänhoitoon kohdennetut kysymykset. Metsänomistajien perustiedot päätettiin laittaa kyselyssä ensimmäiseksi, jotta aloitus kyselylle olisi hieman kevyempi ja aiheeseen johdattelava. Kysymykset jaoteltiin myös viidelle eri sivulle aihealueiden mukaan, jotta aiheet vaihtuisivat selkeästi ja kysymysten pienet muutoseikat erotettaisiin toisistaan.

Perustiedoissa kysyttiin metsänomistajilta sukupuolta, ikää, metsänomistusmuotoa, metsätalousmaan määrää, asuinpaikkaa metsätilan suhteen, aktiivisuutta seurata metsäasioita sekä heidän pääasiallista tavoitettaan metsänkäytössä. Näistä kysymyksistä ikähaarukat sekä metsätalousmaan pinta-alat oli tehty yhteensopiviksi Karppisen ym. (2020) tutkimuksen, Suomalainen metsänomistaja 2020, kanssa.

Asiointiin liittyvissä kysymyksissä tiedusteltiin metsänomistajien sekä metsäasi-antuntijan välisestä vuorovaikutuksesta. Tämän aihealueen kysymykset oli jaettu kahdelle eri sivulle sen mukaan, koskivatko kysymykset viimeisintä asiointikertaa vai asiointia yleensä. Kolmannessa aihealueessa, metsänhoitoon liittyvissä kysymyksissä, tiedusteltiin kohdennetusti taimikonhoitoon liittyviä asioita. Myös tämä

aihealue oli jaettu kahdelle eri sivulle sen mukaan, koskivatko kysymykset enemmän perustietoja vai tietoisuutta ja aktiivisuutta taimikoihin liittyen.

Metsänomistajat saivat vastata kyselyyn täysin anonymisti. Kyselyn kaikki kysymykset olivat myös pakollisia, pois lukien vapaat tekstikentät, joihin sai vapaaehtoisesti antaa lisätietoja. Muutamiin kysymyksiin ja termeihin oli annettu ohjeistus vastaamiseen, jotta kysely olisi mahdollisimman helposti ymmärrettävä. Tutkimuksessa oli kahdelle kysymykselle laadittu sääntöjä sen mukaan, minkä vastausvaihtoehdon valitsee. Nämä säännöt on kuvattu seuraavassa kappaleessa, mutta varsinaiset kysymykset esitellään vasta myöhemmin tuloksien yhteydessä.

Kysymyksessä kahdeksan oli kyselyn merkittävin sääntö. Mikäli kysymyksessä vastasi vaihtoehdon, ”En ole asioinut metsäasiantuntijan kanssa”, kyselystä piilotettiin kaikki metsäasiantuntijan kanssa asiointiin liittyvät kysymykset. Tällä vältettiin se, että metsänomistajien olisi turhaan täytynyt käydä kaikki nämä kysymykset läpi vastauksestaan huolimatta. Lisäksi vältettiin se, että jokaiseen näistä kysymyksistä olisi joutunut lisäämään vastausvaihtoehdon ”En ole asioinut”. Toisen kyselyn sääntö koski kysymystä kaksikymmentä. Tästä kysymyksestä aukesi yksi uusi lisäkysymys niille, jotka vastasivat vaihtoehdon ”En koe tietäväni”.

5 KYSELYTUTKIMUKSEN KYSYMYKSET JA TULOKSET

Tässä osiossa on esitetty kyselytutkimuksen kysymykset sekä keskeisimmät tulokset. Tulokset on jaettu laaditun kyselyn mukaisesti aihealueittain kolmeen osaan: perustietoihin, asiointiin liittyviin kysymyksiin sekä metsänhoitoon liittyviin kysymyksiin. Metsänomistajien vapaat kommentit on myös esitetty omassa kohdassaan. Tulokset on esitetty vaihtelevasti teksti- sekä taulukkomuodossa.

5.1 Vastaajamäärä

Kuten aiemmin mainittiin, kyselytutkimus lähetettiin 2946 metsänomistajalle. Tästä joukosta kyselyyn vastasi lopulta 712 metsänomistajaa. Näin ollen kyselytutkimuksen lopulliseksi vastausprosentiksi nousi 24 % (kuviot 3), joka tällaisessa sähköpostilla toteutettavassa kyselytutkimuksessa on melko korkea. Metsänomistajien aktiivisuus kyselyä kohtaan ylitti kaikki ennako-oletukset vastausprosentin noustessa näinkin korkeaksi. Vapaita kommentteja antoi 242 metsänomistajaa, mikä ylitti ennako-oletukset vieläkin enemmän. Kyselytutkimukseen ei ollut liitetty minkäänlaista arvontaa tai muutakaan vastauspalkkiota, joten metsänomistajat vastasivat kyselyyn täysin oman motivaationsa varassa.

Kyselyyn vastattiin henkilökohtaisen sähköpostilinkin kautta. Mikäli kyselyn teon oli kesken kaiken keskeyttänyt, kyselyä ei päässyt avaamaan uudestaan. Eräälle metsänomistajalle oli näin päässyt käymään ja hän kovasti halusi päästä silti vastaamaan kyselyyn. Näin ollen kyseiselle metsänomistajalle lähetettiin henkilökohtaisesti julkinen nettilinkki, josta tämä pääsi kyselyyn vastaamaan. Tämä selittää kuviossa 3 näkyvän yksittäisen julkisen nettilinkin.

Sähköpostikyselylinkin kautta vastattu	(N)	%	Julkisen nettilinkin kautta vastattu	(N)	%
Yksittäiset vastaajat	2 946	-	Julkisen nettilinkin kautta vastattu	1	-
Sähköpostikyselyviestejä lähetetty yhteensä (sis. mahdolliset muistutusviestit)	2 946	-	Kaikki vastaukset	(N)	%
Sähköpostikyselylinkin kautta vastattu	711	24 %	Lähetetyt vastaukset	712	-

KUVIO 3. Kyselyn vastausmäärät ja vastausprosentti

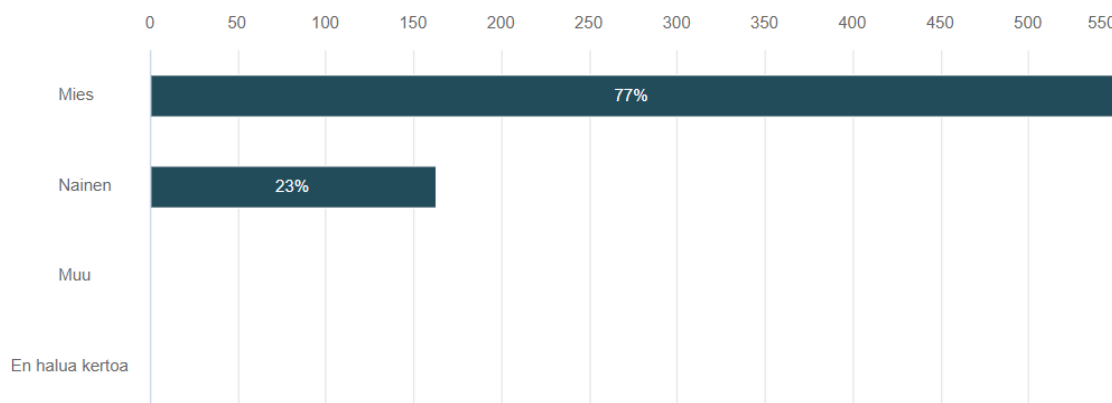
Kyselytutkimus keräsi jo heti kahden ensimmäisen päivän aikana hieman yli 500 vastausta. Tämän jälkeen loput noin 200 vastausta saapui hiljalleen muun vastausajan aikana. Kyselystä oli alun perin tarkoitus lähettää muistutusviesti vastausajan loppupuolella, mutta vastausmäärän ollen jo hyvin korkea, sitä ei lopulta tarvittu ollenkaan.

5.2 Metsänomistajien perustiedot

Metsänomistajien perustiedoista oli laadittu seitsemän kysymystä, jotka tulivat kaikille kyselynsaajille vastattavaksi. Vastaajista reilu enemmistö oli miehiä (kuvio 4).

1. Mikä on sukupuolenne?

Vastaajien määrä: 712

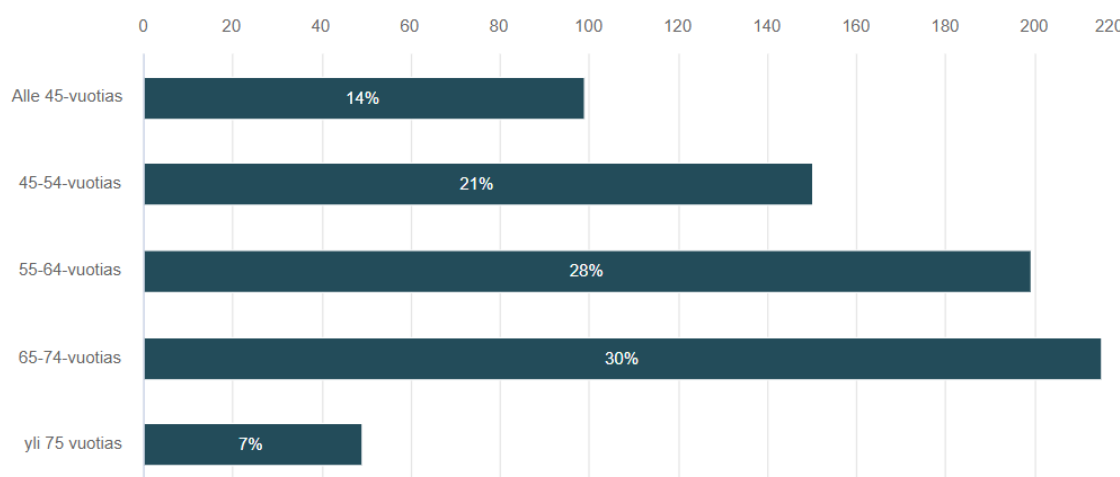

KUVIO 4. Vastaajien sukupuolijakauma (n=712)

Seuraavaksi kysyttiin metsänomistajien ikää (kuvio 5). Vaihtoehtoina oli viisi eri ikäryhmää, joista 65–74-vuotiaat olivat suurin ryhmä. Yli 75-vuotiaita oli puolestaan reilusti vähiten. Ikäryhmät laadittiin yhteensopiviksi Karppisen ym. (2020) tekemän ”Suomalainen metsänomistaja 2020” -tutkimuksen kanssa, jotta vertailua olisi mahdollista tehdä tarvittaessa.

2. Mikä on ikänne?

Vastaajien määrä: 712

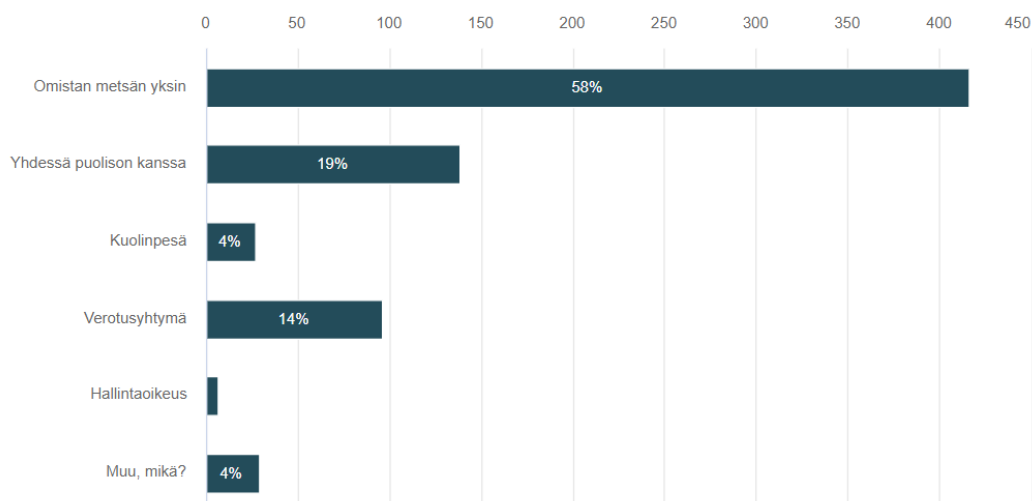

KUVIO 5. Vastaajien ikäjakauma (n=712)

Metsänomistajista selvästi suurin joukko omisti metsänsä yksin (kuvio 6). Hallintaoikeuden osuus jäi hieman alle prosenttiin ja vastaajia tässä vaihtoehdossa oli kuusi kappaletta. Tämän vuoksi osuus ei kuviosta käy ilmi. Vastauksen ”Muu, mikä?” oli antanut 29 metsänomistajaa. Heistä lähes kaikki olivat antaneet selityksen vastaukselleen. Suurin syy tälle vastukselle oli se, että moni omisti metsää useammalla kuin yhdellä eri tavalla. Tämän lisäksi muutamat olivat kertoneet tähän kohtaan heidän erilaisia yhtymämuotojaan, vaikka nämä vastaukset olisi voinut laittaa verotusyhtymän alle. Yksittäisinä vastauksina mainittiin myös yhteismetsä, osakeyhtiö sekä edunvalvonta.

3. Miten omistatte metsänne?

Vastaajien määrä: 712

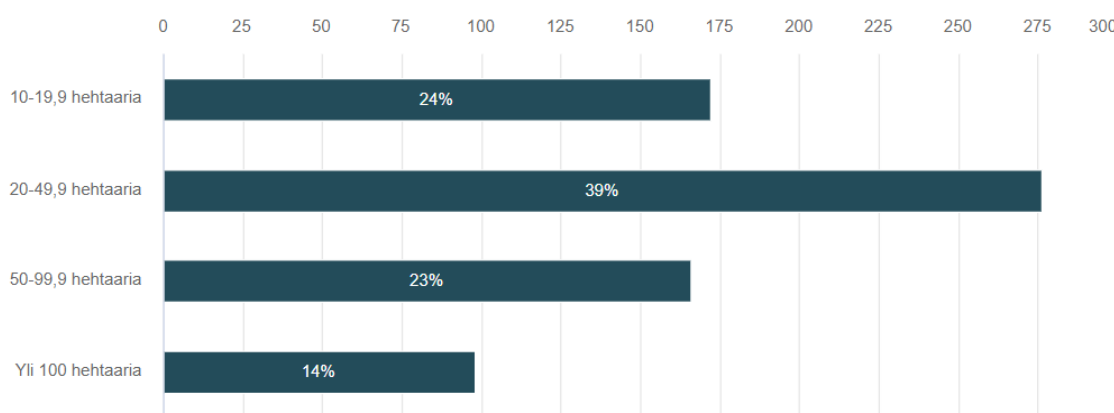
KUVIO 6. Vastaajien metsänomistusmuoto (n=712)

Metsänomistajien omistaman metsätalousmaan määrää (kuvio 7) oli myös oleellinen perustieto. Myös tämän kysymyksen vastaukset oli tehty yhteensopiviksi Karppisen ym. (2020) tekemän ”Suomalainen metsänomistaja 2020” -tutkimuksen kanssa. Selvästi suurin ryhmä oli 20–49,9 hehtaaria metsätalousmaata omistavat. Muuten jakauma oli aika tasainen, vaikka yli sata hehtaaria omistavat olivat selvästi pienin ryhmä.

4. Kuinka paljon omistatte metsätalousmaata?

Metsätalousmaalla tarkoitetaan teillä olevan metsän määrää. Tämän tiedon löytää esimerkiksi metsäsuunnitelmasta, mikäli sellainen on tehty.

Vastaajien määrä: 712

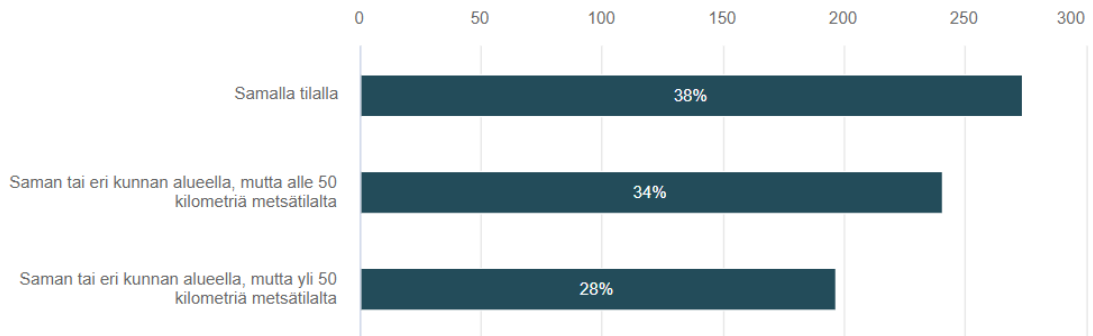
KUVIO 7. Vastaajien omistaman metsätalousmaan määrä (n=712)

Samalla tilalla asuvien metsänomistajien määrä oli vastauksissa suurin ryhmä (kuvio 8). Muut vaihtoehdot olivat yli tai alle 50 kilometriä metsätilalta. Tässä opinäytetyössä näillä vaihtoehdoilla haettiin sitä, että alle 50 kilometrin päässä asuvat mielletään lähimetsänomistajiksi ja yli 50 kilometrin päässä asuvat puolestaan etämetsänomistajiksi.

5. Asutteko merkittävimmän metsätilanne suhteen...?

Merkittävimmällä metsätilalla tarkoitetaan tässä metsätaloudellisesti merkittävintä tai pinta-alaltaan suurinta metsätilaa, josta koette saavanne suurimman hyödyn.

Vastaajien määrä: 712

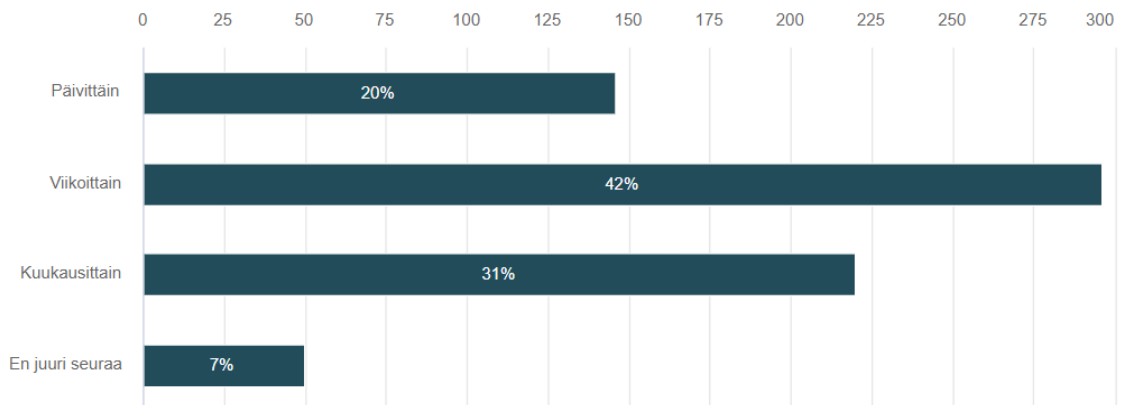

KUVIO 8. Vastaajien asuinpaikan etäisyys merkittävimmältä metsätilalta (n=712)

Melkein puolet vastaajista kertoi seuraavansa metsäasioita viikoittain (kuvio 9). Seuraavaksi suurin ryhmä seurasi kuukausittain ja tämän jälkeen tuli vasta päivittäin seuraavat. Metsänomistajia, jotka eivät juuri seuranneet, oli vain 7 prosenttia.

6. Seuraatteko aktiivisesti metsäasioita?

Vastaajien määrä: 712

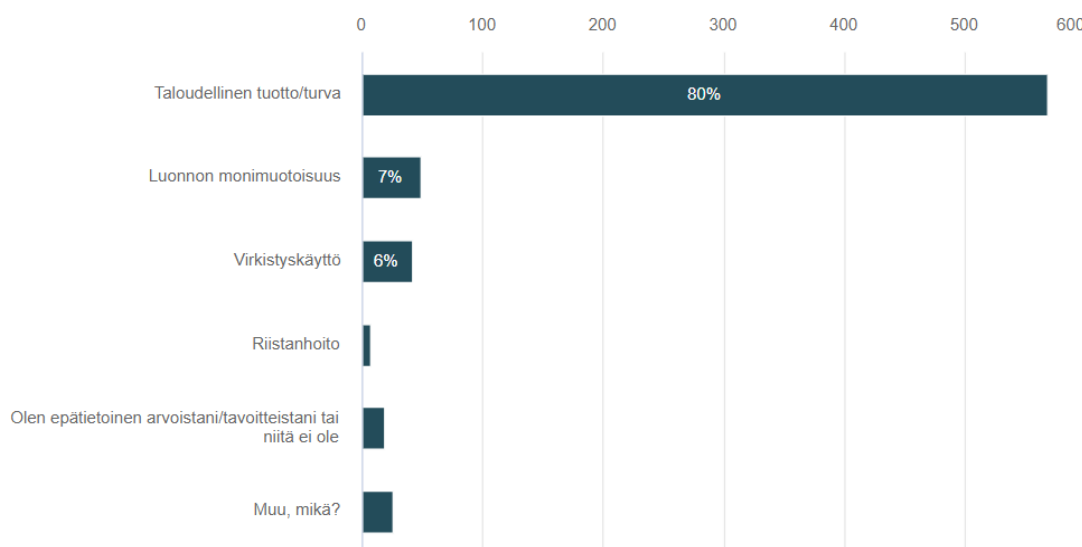
KUVIO 9. Vastaajien aktiivisuus metsäasioiden seuraamiseen (n=712)

Viimeisenä perustietoihin liitettynä kysymyksenä tiedusteltiin metsänomistajien metsänkäyttöä parhaiten kuvaavaa tavoitetta/arvoa (kuvio 10). Vastaukset osoittavat, että metsänomistajille selvästi tärkein tavoite/arvo heidän metsissään on taloudellisen tuoton/turvan hakeminen. Riistanhoidon osuus oli yksi prosentti seitsemällä vastauksella. Epätietoisia puolestaan oli 19 kappaletta osuuden tällöin ollen noin kolme prosenttia. Myös ”Muu, mikä?” vaihtoehdon osuus oli noin kolme prosenttia 26 vastauksella. Muu-vaihtoehdon vastanneista suurimmalla osalla oli

useampia kuin vain yksi arvo/tavoite metsänkäytön suhteen. Muita yksittäisiä vastauksia olivat polttopuun ja puuraaka-aineen hankinta, energiapuun käyttö, metsän omistaminen sekä metsän hoitaminen. Metsänkäyttöä mietittiin myös siltä kannalta, että se jätetään tulevaisuudessa perintönä.

7. Mikä seuraavista arvoista/tavoitteista kuvaa teidän metsänkäyttöänne parhaiten?

Vastaajien määrä: 712

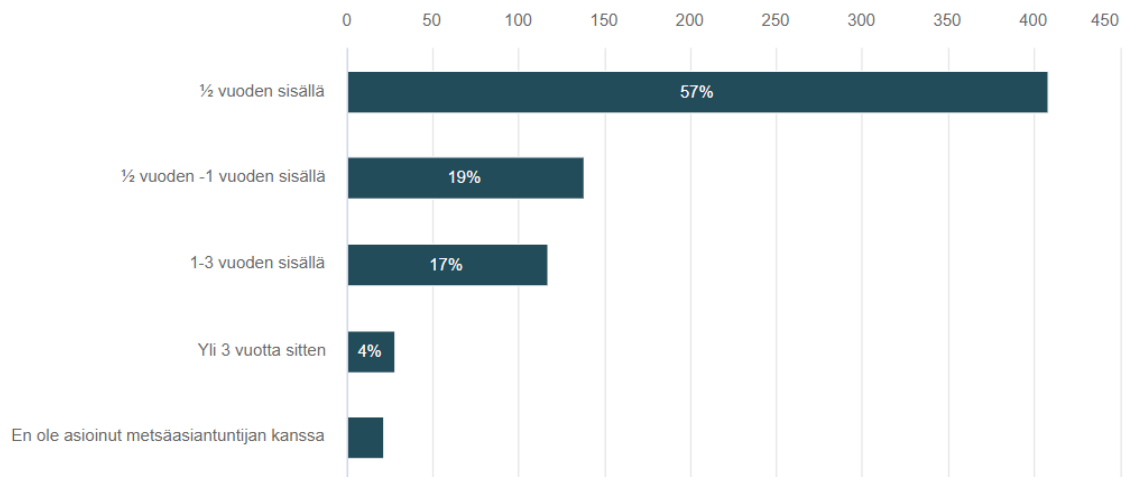
KUVIO 10. Vastaajien metsänkäytön arvot/tavoitteet (n=712)

5.3 Asiointiin liittyvät kysymykset

Asiointiin liittyvissä kysymyksissä tiedusteltiin metsänomistajilta tarkemmin heidän asiointitottumuksistaan metsäasiantuntijan kanssa. Suurin osa kyselyyn vastanneista oli asioinut metsäasiantuntijan kanssa viimeisen puolen vuoden sisällä (kuvio 11). Mikäli tähän kysymykseen vastasi, ettei ole asioinut metsäasiantuntijan kanssa, ei loppuihin asiointiin liittyviin kysymyksiin tarvinnut vastata ollenkaan.

8. Milloin viimeksi olette asioineet metsäasiantuntijan kanssa?

Vastaajien määrä: 712

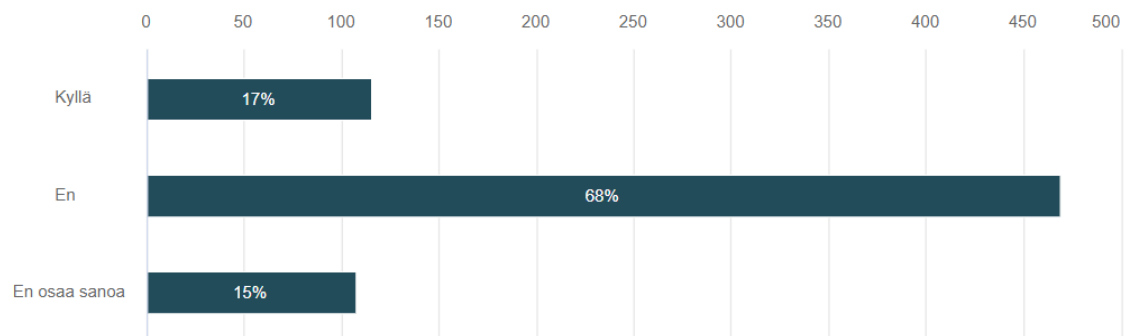

KUVIO 11. Vastaajien viimeisin asiointikerta metsäasiantuntijan kanssa (n=712)

Asiointiin liittyen tiedusteltiin myös metsänomistajien toivetta aktiivisempaan asiointiin metsäasiantuntijan kanssa (kuvio 12). Tähän kysymykseen vastasi enää 691 metsänomistajaa, sillä osa ei ollut asioinut ollenkaan. Reilusti suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, etteivät he toivoisi aktiivisempaa asiointia.

9. Toivoisitko aktiivisempaa vuorovaikutusta metsäasiantuntijan kanssa?

Vastaajien määrä: 691

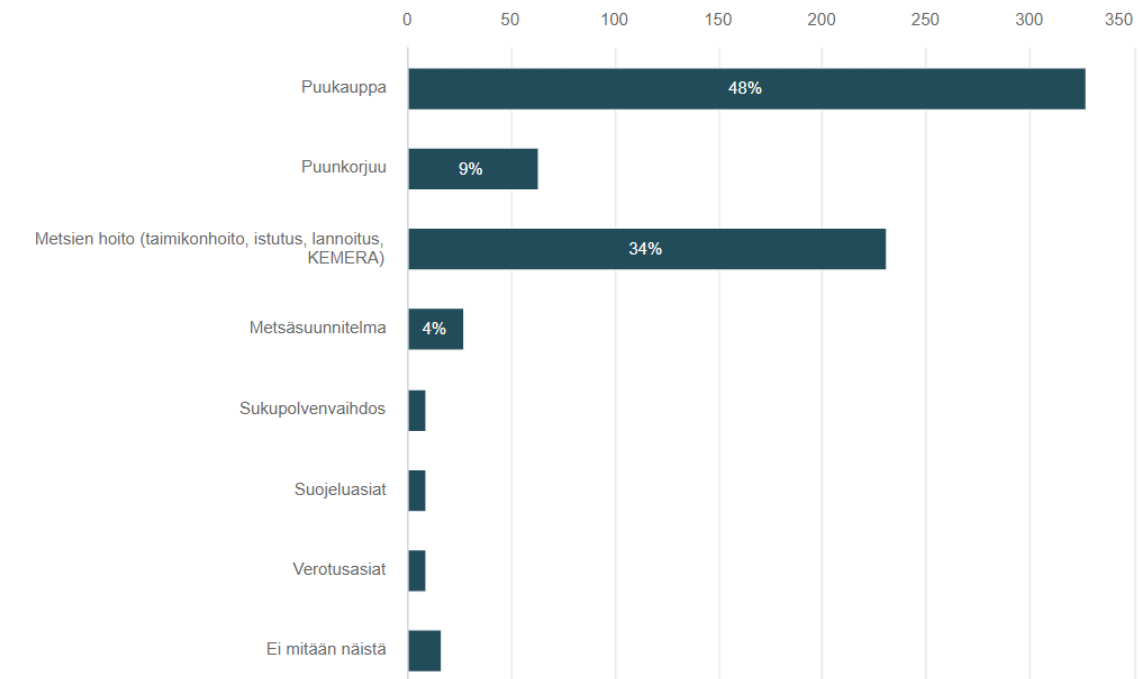

KUVIO 12. Vastaajien halu asioida aktiivisemmin (n=691)

Puukauppa ja metsien hoito olivat kaksi yleisintä aihetta, joita metsänomistajien ja metsäasiantuntijan viimeisin asiointi pääasiassa koski (kuvio 13). Muiden aiheiden osuudet jäivät hyvin pieniksi.

10. Mitä viimeisin asiointinne metsäasiantuntijan kanssa pääasiassa koski?

Vastaajien määrä: 691

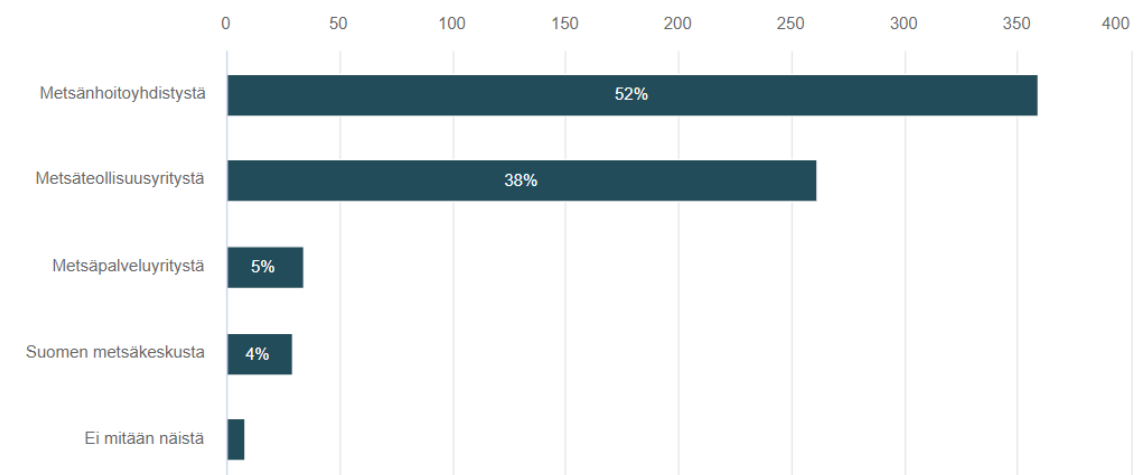

KUVIO 13. Viimeisintä asiointikertaa pääasiassa koskenut aihe (n=691)

Metsänhoitoyhdistys ja metsäteollisuusyrittäjä olivat kaksi suurinta ryhmää, joiden kanssa metsänomistajat viimeisimmällä asiointikerralla olivat asioineet (kuvio 14). Muiden organisaatioiden edustus jäi hyvin pieneksi.

11. Edustiko metsäasiantuntija viimeisimmällä asiointikerrallanne...?

Vastaajien määrä: 691

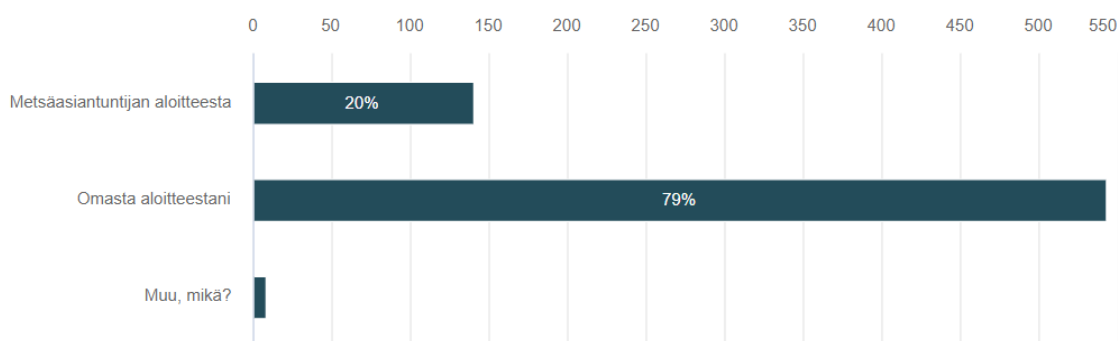

KUVIO 14. Organisaatio, jota metsäasiantuntija edusti (n=691)

Aktiivisuudesta tiedusteltiin kysymällä, kenen aloitteesta viimeisin asiointi metsäasiantuntijan kanssa tapahtui (kuvio 15). Tulosten perusteella metsänomistajat ovat selvästi useimmin ottaneet omasta aloitteestaan yhteyttä metsäasiantuntijaan. Tässä kysymyksessä ”Muu, mikä?” -vaihtoehdon vastanneista aloite asiointiin oli tapahtunut myös esimerkiksi sukulaisen tai yhtymän toisen osakkaan toimesta. Eräs vastaaja kertoi itse olevansa asiantuntija ja eräs toinen kohdanneensa asiantuntijan kanssa sattumalta.

12. Kenen aloitteesta viimeisin asiointinne metsäasiantuntijan kanssa tapahtui?

Vastaajien määrä: 691

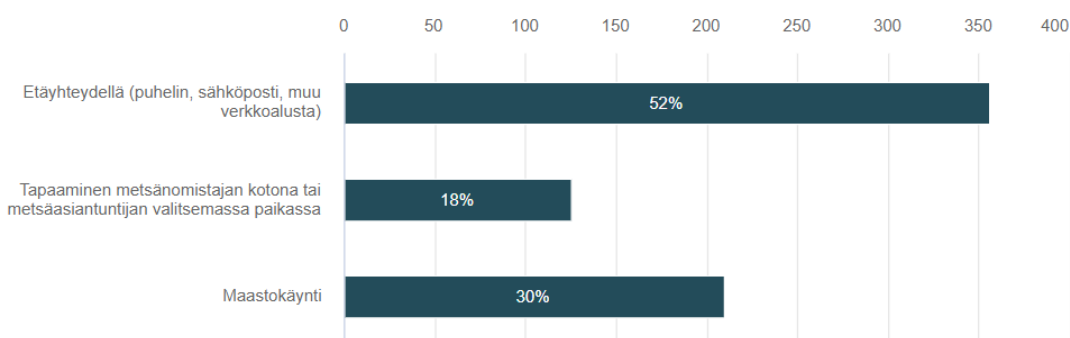

KUVIO 15. Viimeisimmän asiointikerran aloitteentekijä (n=691)

Hieman reilu puolet metsänomistajista kertoi, että viimeisin asiointi metsäasiantuntijan kanssa oli tapahtunut etäyhteydellä (kuvio 16). Seuraavaksi yleisin vastaus oli maastokäynti ja tapaaminen jossain muussa paikassa oli vähiten vastattu vaihtoehto.

13. Miten viimeisin asiointinne metsäasiantuntijan kanssa tapahtui?

Vastaajien määrä: 691

KUVIO 16. Viimeisimmän asiointikerran toteutus (n=691)

Reilu puolet vastanneista kertoi olevansa itse yhteydessä metsäasiantuntijaan, kun heiltä kysyttiin, ovatko he yleensä itse yhteydessä metsäasiantuntijaan vai toisin päin (kuvio 17). Hieman reilu kolmannes vastasi yhteydenottojen olevan molemminpuolisia.

14. Oletteko yleensä metsäasioissa itse yhteydessä metsäasiantuntijaan vai toisin päin?

Vastaajien määrä: 691

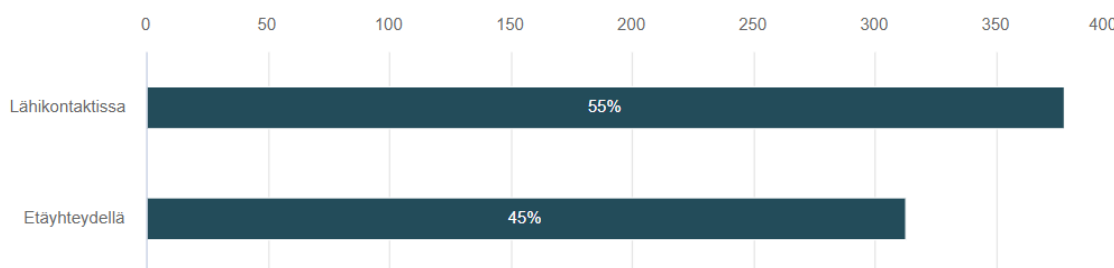

KUVIO 17. Aloitteen tekijä asiointin suhteen yleensä (n=691)

Yleistä asiointitapaa kysyttäessä lähikontakti nousi vastauksissa hieman yleisemmäksi kuin etäyhteys (kuvio 18). Vastaukset jakautuivat kuitenkin aika tasaisesti.

15. Tapaatteko yleensä metsäasiantuntijaa lähikontaktissa vai hoidetaanko asiat etäyhteydellä?

Vastaajien määrä: 691

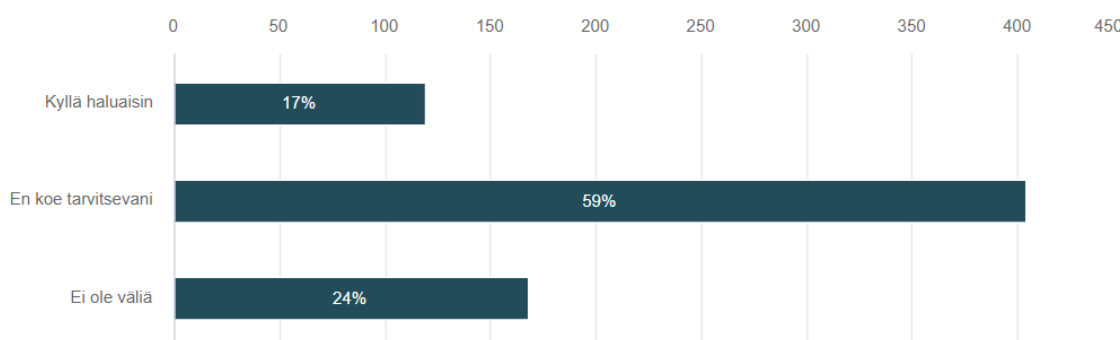

KVUIO 18. Yleinen tapa hoitaa asiointi (n=691)

Viimeisessä asiointiin liittyvässä kysymyksessä tiedusteltiin metsänomistajilta, haluaisivatko he enemmän asiointia lähikontaktissa (kuvio 19). Reilu puolet vastaajista koki, etteivät he tarvitse enempää asiointia lähikontaktissa. Ne loput vastaajat, joille ei ollut väliä tai ne, jotka haluaisivat enemmän, jakautuivat aika tasaisesti.

16. Haluaisitteko enemmän asiointia lähikontaktissa?

Vastaajien määrä: 691

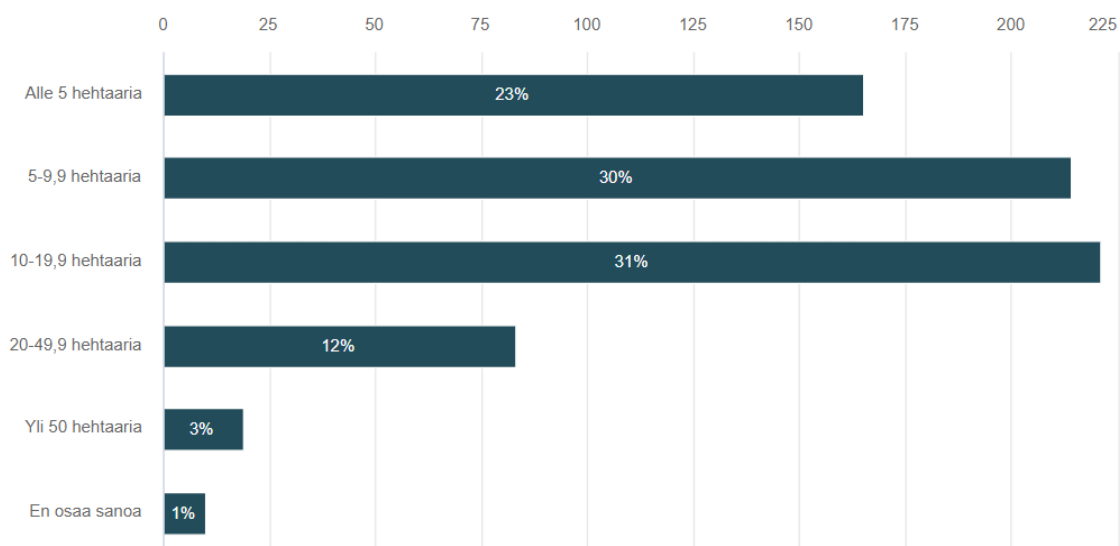
KUVIO 19. Metsänomistajien halu asioida enemmän lähikontaktissa (n=691)

5.4 Metsänhoitoon liittyvät kysymykset

Metsänhoitoon liittyvissä kysymyksissä metsänomistajilta haluttiin tiedustella tarkemmin taimikonhoitoon liittyviä asioita. Lähes kaksi kolmannesta vastaajista kertoi heillä olevan 5–19,9 hehtaaria taimikkovaiheessa olevia metsiä (kuvio 20). Noin neljäsosalla oli alle 5 hehtaaria ja 20 hehtaaria suuremmat luokat jäivät pieniksi.

17. Paljonko tilallanne on arviolta taimikkovaiheessa olevia metsiä?

Vastaajien määrä: 712

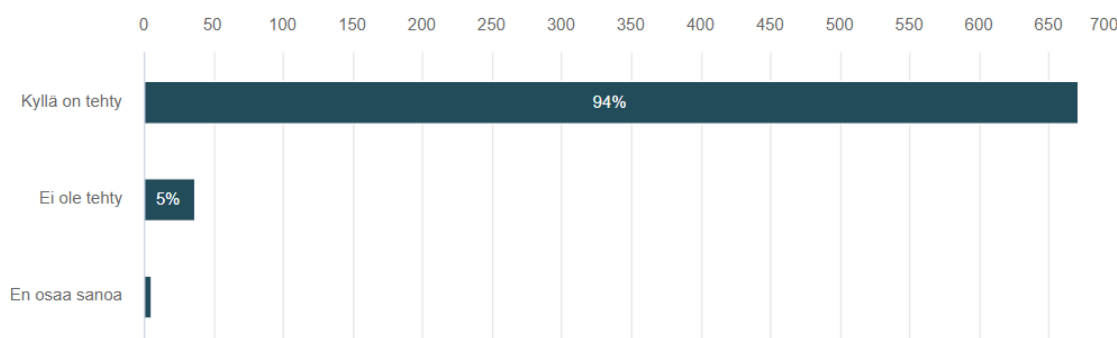

KUVIO 20. Vastaajien arvio heillä olevien taimikoiden määrästä (n=712)

Lähestulkoon kaikkien metsänomistajien tiloilla oli tehty taimikonhoitotöitä viimeisen 5 vuoden aikana (kuvio 21). Vain muutamilla tiloilla ei ollut tehty toimenpiteitä ollenkaan. Tämän kysymyksen osalta vastauksia tarkastellaan tarkemmin raportin myöhemmässä vaiheessa.

18. Onko tilallanne tehty taimikonhoitotöitä viimeisen 5 vuoden aikana?

Vastaajien määrä: 712

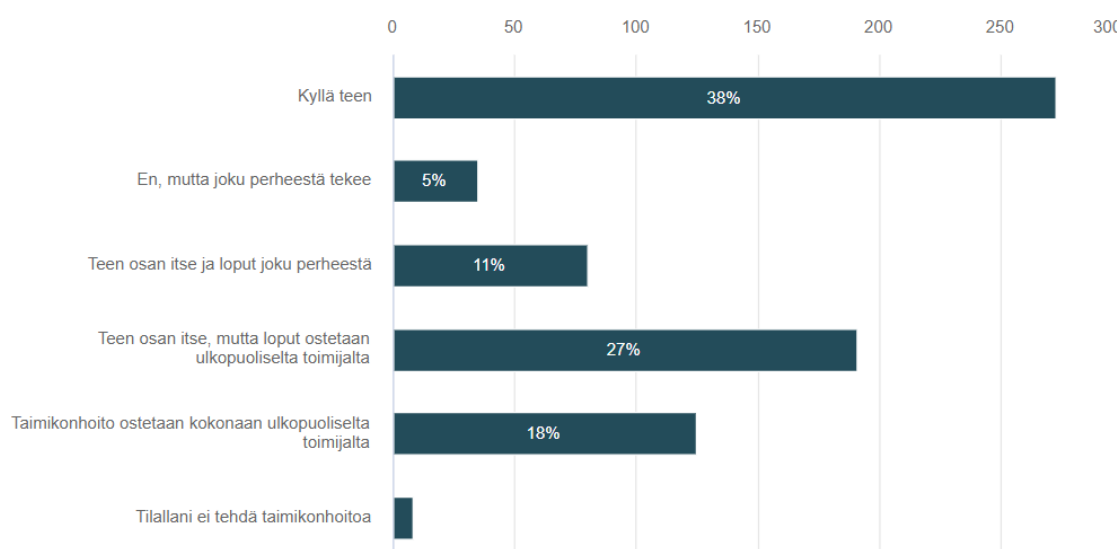

KUVIO 21. Taimikonhoitoaktiivisuus viimeisen 5 vuoden aikana (n=712)

Metsänomistajista 38 prosenttia kertoi tekevänsä taimikonhoitotyöt itse (kuvio 22). Noin neljäsosa vastaajista kertoi tekevänsä osan itse, mutta teettävänsä loput ulkopuolisella toimijalla. Noin viidesosa luotti taimikonhoidon kokonaan ulkopuolisiin käsiin.

19. Teettekö taimikonhoidot itse?

Vastaajien määrä: 712

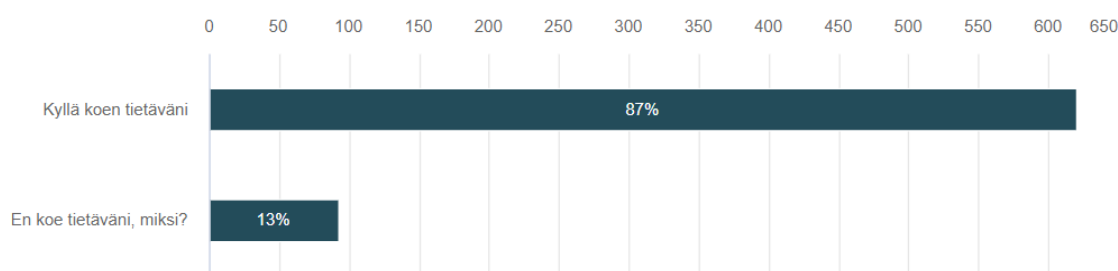

KUVIO 22. Taimikonhoitotöiden tekijät vastaajien tiloilla (n=712)

Kyselyssä kartoitettiin metsänomistajien tunnetta siitä, kokevatko he tietävänsä taimikonhoidosta riittävästi (kuvio 23). Valtaosa vastaajista koki tietävänsä riittävästi, mutta 13 % (92 vastaajaa) eivät näin tunteneet. Ne, jotka vastasivat, etteivät koe tietävänsä perustelivat asiaa usealla eri tavalla. Perusteluista yleisin oli se, että vastaaja oli vielä tuore metsänomistaja eikä ollut ehtinyt hankkimaan riittävästi tai juuri ollenkaan tietoa. Näiden lisäksi useammat pohtivat sitä, etteivät ole varmoja jätettävistä puista ja jäävän puuston tiheydestä. Muutamats metsänomistajista kertoivat olevansa liian laiskoja.

20. Koetteko tietävänne taimikonhoidosta riittävästi?

Vastaajien määrä: 712

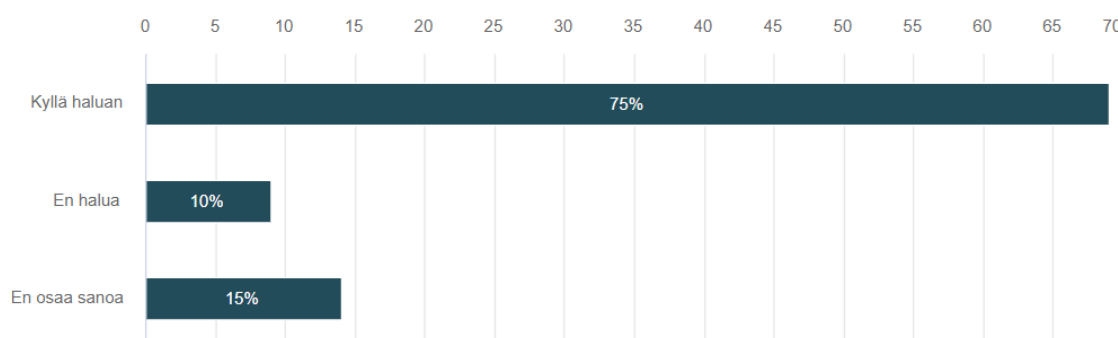

KUVIO 23. Vastaajien näkemys heidän tiedoistaan taimikonhoitoon (n=712)

Kysymys 21 avautui ainoastaan niille, jotka vastasivat edelliseen kysymykseen, etteivät koe tietävänsä riittävästi taimikonhoidosta. Kysymys oli jatkokysymys edelliseen ja siinä tiedusteltiin, haluaisivatko epätietoiset metsänomistajat tietää enemmän taimikonhoidosta (kuvio 24). Vastaajista kolme neljännestä haluaisi tietää enemmän.

21. Haluaisitteko tietää taimikonhoidosta enemmän?

Vastaajien määrä: 92

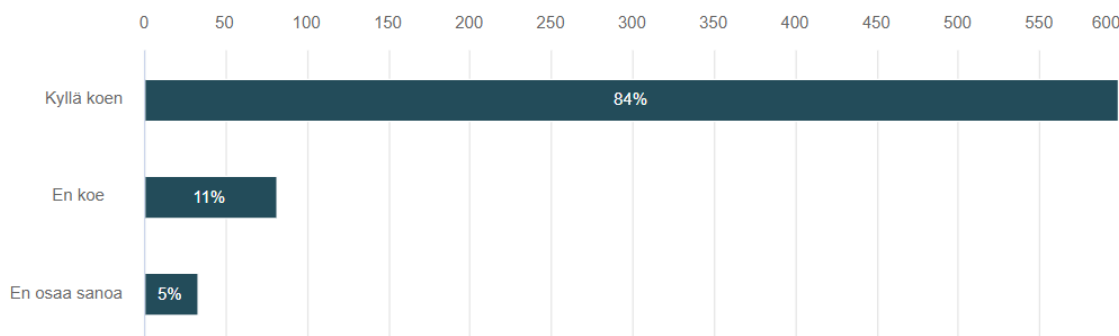

KUVIO 24. Vastaajien halu tietää taimikonhoidosta enemmän (n=92)

Metsänomistajilta tiedusteltiin, kokevatko he itse taimikonhoitoasioiden olevan tilallaan kunnossa (kuvio 25). Selvästi reilu enemmistö koki näiden asioiden olevan kunnossa.

22. Koetteko omasta mielestänne taimikonhoitoasioiden olevan tilallanne kunnossa?

Vastaajien määrä: 712

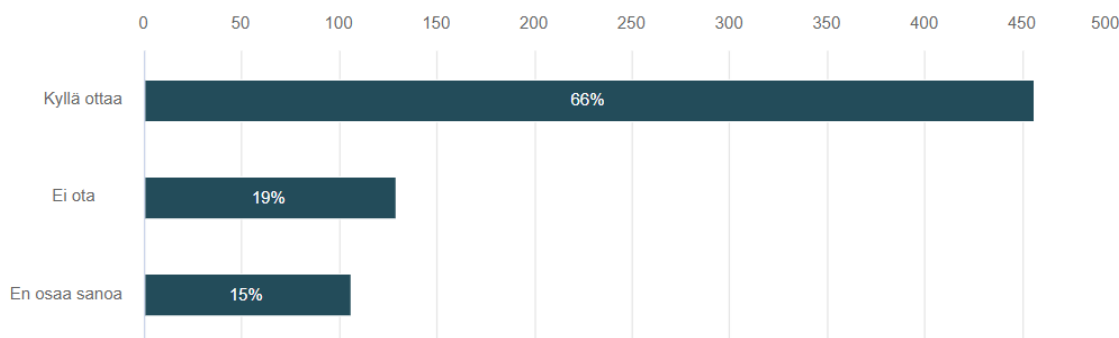

KUVIO 25. Vastaajien oma kokemus tilansa taimikonhoitoasioista (n=712)

Kysymyksessä 23 käsiteltiin jälleen asiointia metsäasiantuntijan kanssa ja siksi tämä kysymys ei näkynyt niille vastaajille, jotka aiemmin kyselyssä sanoivat, ett eivät olleet asioineet asiantuntijan kanssa. Kysymyksessä tiedusteltiin metsänomistajilta, ottaako metsäasiantuntija taimikonhoidon puheeksi asioinnin yhteydessä (kuvio 26). Reilu puolet vastaajista kertoi asiantuntijan nostavan tämän puheenaiheen mukaan keskusteluun asioinnin yhteydessä.

23. Ottaako metsäasiantuntija taimikonhoidon puheeksi asioinnin yhteydessä?

Vastaajien määrä: 691

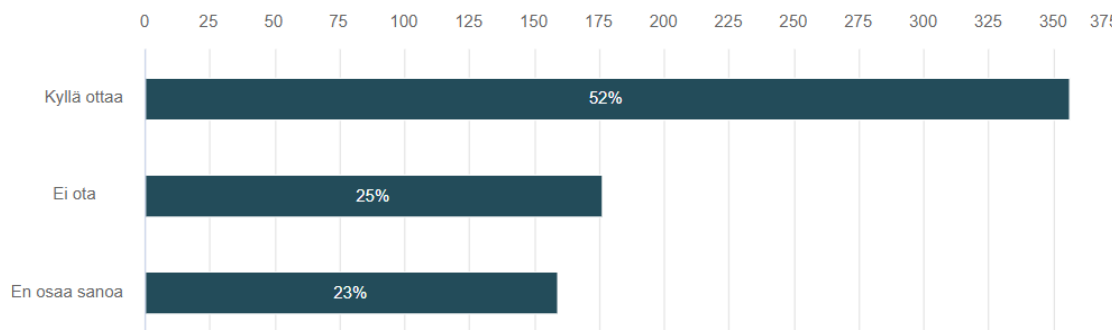
KUVIO 26. Metsäasiantuntijan aktiivisuus ottaa taimikonhoito puheeksi (n=691)

Metsänomistajista reilu puolet vastasi metsäasiantuntijan ottavan hoitamattomasta taimikosta aiheutuvat tappiot puheeksi asioinnin yhteydessä (kuvio 27).

Tämä kysymys näkyi edellisen kysymyksen tapaan vain osalle vastaajista, koska se käsitteli asiointia asiantuntijan kanssa.

24. Ottaako metsäasiantuntija puheeksi taloudelliset tappiot, jotka aiheutuvat, jos taimikonhoitoa ei tehdä ajallaan?

Vastaajien määrä: 691

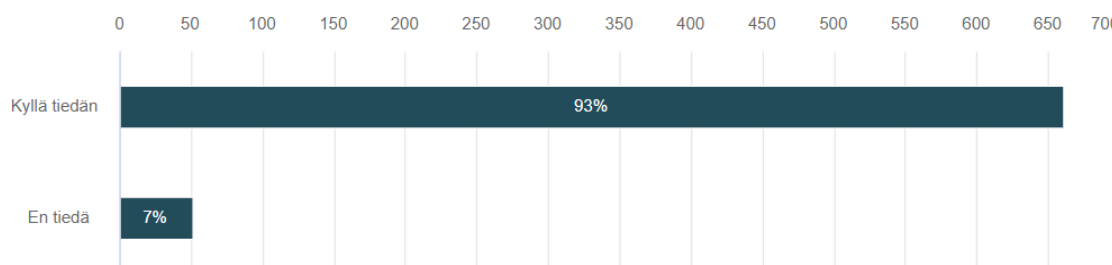

KUVIO 27. Taloudellisten tappioiden huomiointi asioidessa (n=691)

Kysymys 25 oli jälleen kaikkien kyselynsaajien vastattavissa. Tässä lähes kaikki vastaajista sanoivat tietävänsä, minkälaisia taloudellisia tappioita hoitamatta jääneistä taimikoista syntyy (kuvio 28).

25. Tiedättekö itse minkälaisia taloudellisia tappioita hoitamatta jääneistä taimikoista syntyy?

Vastaajien määrä: 712

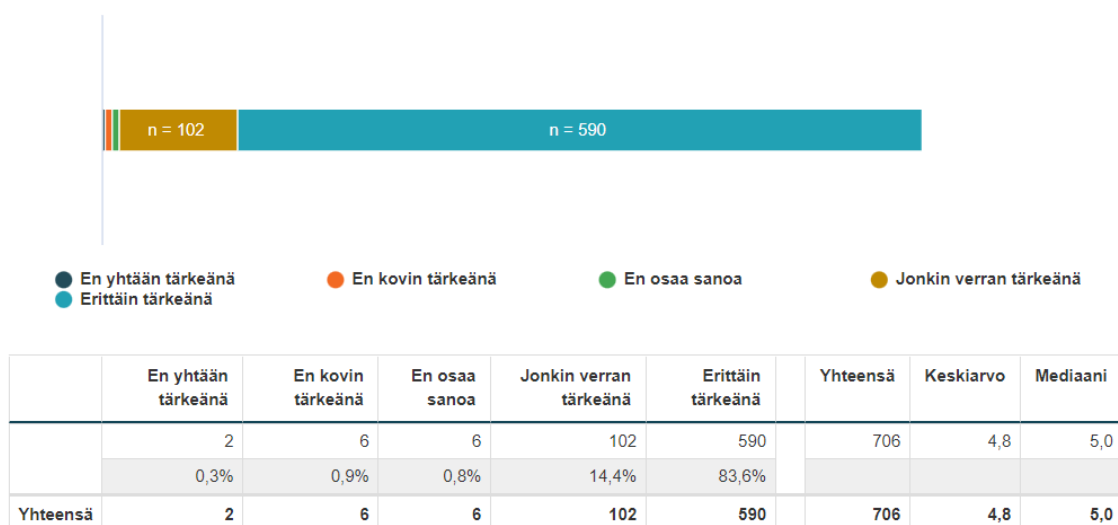

KUVIO 28. Vastaajien oma tietämys taloudellisista tappioista (n=712)

Lähes kaikki metsänomistajat pitivät taimikonhoidon tekemistä ajallaan erittäin tärkeänä tai vähintään jonkin verran tärkeänä (kuvio 29). Tästä kysymyksestä oli vahingossa jäänyt vastaamisen pakollisuus pois, mutta onneksi 6 vastaajaa lukuun ottamatta kaikki olivat tähänkin kysymykseen vastanneet.

26. Miten tärkeänä pidätte taimikonhoidon tekemistä ajallaan?

Vastaajien määrä: 706

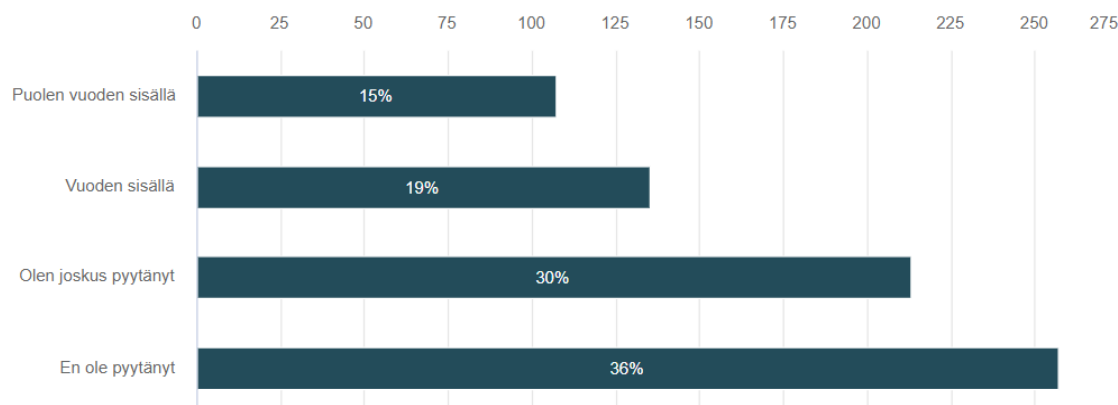

KUVIO 29. Vastaajien mielipide taimikonhoidon ajoittamisen tärkeydestä (n=706)

Noin kolmannes metsänomistajista oli pyytänyt tarjoutta metsänhoitotöille vuoden sisällä ja toinen kolmannes oli joskus pyytänyt tarjoutta (kuvio 30). Viimeinen kolmannes ei puolestaan ollut pyytänyt tarjoutta ollenkaan.

27. Koska olette viimeksi pyytäneet metsänhoitotöille tarjoutta?

Vastaajien määrä: 712

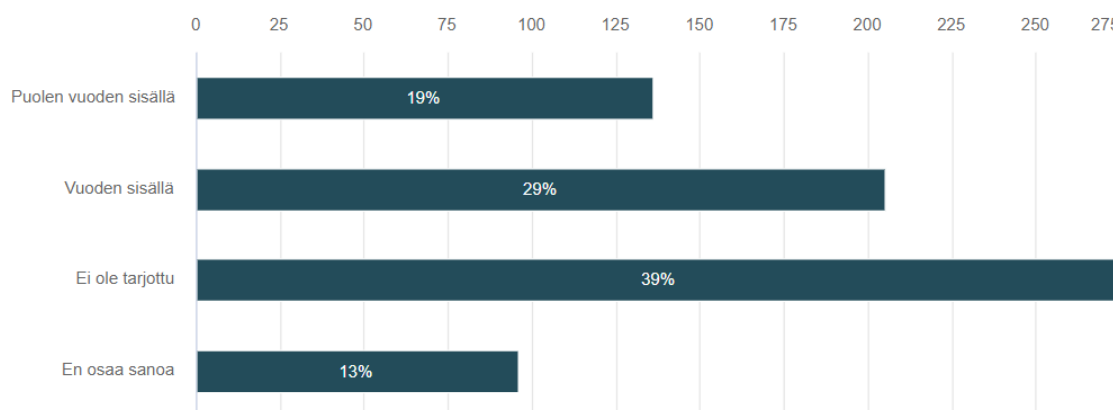

KUVIO 30. Vastaajien aktiivisuus metsänhoitotyötarjousten pyytämiseen (n=712)

Kyselyn viimeisessä monivalintakysymyksessä tiedusteltiin, koska viimeksi metsäasiantuntijan toimesta on tarjottu taimikonhoitotyön tekemistä (kuvio 31). Lähes 40 prosenttia vastaajista vastasi, ettei heille ollut tarjottu taimikonhoitotöiden tekemistä. Vastapainoksi kuitenkin liki puolelle vastanneista oli tarjottu töiden tekoa vuoden sisällä.

28. Koska viimeksi teille on tarjottu metsäasiantuntijan toimesta taimikonhoitotyön tekemistä?

Vastaajien määrä: 712

KUVIO 31. Asiantuntijan aktiivisuus taimikonhoitotöiden tarjoamiseen (n=712)

5.5 Metsänomistajien vapaat kommentit

Kyselytutkimuksen viimeisenä kysymyksenä metsänomistajia pyydettiin antamaan vielä vapaita kommentteja kyselyyn ja sen aihepiireihin liittyen. Ilahduttavasti 34 % metsänomistajista (n=242) oli jaksanut antaa kyselyn lopuksi kirjallista palautetta. Näistä palautteista on koottu tähän kohtaan eniten esille nousseet aihepiirit sekä muuten huomiota herättäneet kommentit, jotka voisivat olla oleellisia työn lopputuloksen kannalta. Kokonaisia poimittuja kommentteja löytyy liitteestä 2.

Vapaista kommentteista eniten huomiota herättivät ristiriitaiset kommentit metsänomistajien saamasta palvelusta. Nimenomaan metsänhoitoyhdistysten työpanos sai eniten kommentteja. Pääasiassa metsänomistajat ovat olleet tyytyväisiä yhdistyksiltä saamaansa palveluun, mutta erityisesti yhdistysten aktiivisuus metsänomistajia kohtaan sai kritiikkiä. Kritiikkiä antaneet omistajat sanovat, että asiat kyllä hoituvat, kun MHY:n asiantuntijaan ottaa yhteyttä, mutta aktiivisuudessa olisi parantamisen varaa. Eräs vähemmän metsää omistava mainitsi, että kun omistaa metsää vähän ja puukauppaan on vähemmän mahdollisuutta, niin samalla myös muiden palveluiden tarjoaminen unohtuu.

Muutammat vastaajat harmittelivat sitä, että metsäasiantuntijat vaihtuvat liian usein, mikä aiheuttaa ongelmaa. Eräs vastaaja kertoi, että asiat sujuvat huomattavasti paremmin tutun metsäasiantuntijan kanssa ja myös keskinäinen luottamus on tärkeää. Toinen puolestaan mainitsi, että tuttu metsäasiantuntija on liian hienotunteinen ja toivoisi tämän huomauttavan epäkohdan huomatussaan.

Vastaajien joukossa oli myös muutamia, joilla oli metsäalan koulutusta tai lähipiiristä löytyi tällainen henkilö. He kertoivat, etteivät tarvitse ulkopuolista neuvontaa sattuneesta syystä. Eräs vastaaja, joka kertoi tuottavansa itse metsänhoitopalveluja yrittäjänä, kertoi toivovansa, että taimikonhoitotöitä kannustettaisiin tekemään entistä aktiivisemmin. Esimerkkeinä hän antoi taloudellisen kannusteen taimikonhoitoon ja rahan sitomisen taimikonhoitotöihin päätehakkuusta saatavista tuloista. Erään toisen metsäammattilaisen mukaan taimikonhoitoasiat ovat pahasti hukassa tai säästetään väärässä paikassa. Eräs toinen vastaaja, joka ei ollut ammattilainen, sanoi myös, että taimikon- ja nuoren metsän hoidon tukea pitäisi korottaa tuntuvasti. Tulevaisuudessa saatavat hakkuutulot ja niiden mahdollinen aleneminen eivät paljoa vaikuta, kun rahaa tarvitaan nyt.

Yleinen metsäkeskustelu vaikuttaa myös hämmentävän osaa metsänomistajista. Eräs vastaaja koki ekologisen metsänhoidon ja taloudellisen näkökulman yhteensovittamisessa haasteita ja kaipaisi neutraalia tahoa, joka asioissa voisi opastaa. Tämän lisäksi hän nosti esille kaupunkilaismetsänomistajana olemisen haasteita. Etämetsänomistajat eivät muista hoitaa metsiään eivätkä välttämättä ole yhtä tietoisia asioista. Aktiivisempi yhteydenpito kaupunkilaismetsänomistajiin voisi kullekin olla hyväksi. Yksi vastaaja sanoi myös, että metsäasiantuntijoilla tulisi olla enemmän tietoa muun muassa jatkuvasta kasvatuksesta, metsien monimuotoisuudesta sekä suojelusta ja tätä tietoa tulisi myös jakaa metsänomistajille.

Keskeisimpinä aiheina kommentteista siis nousee esille metsäasiantuntijoiden vähäinen aktiivisuus, jonka pitäisi olla korkeammalla tasolla. Etenkin metsänhoitoyhdistysten aktiivisuus on saanut kritiikkiä, ja yhtiöt vaikuttavat ajavan ensisijaisesti vain omia etujaan. Metsänomistajien pitäisi itse osata olla aktiivisempia, mutta monilla kiire ja jaksaminen ovat rajoittavia tekijöitä. Taimikoiden hoitoon asiantuntijoiden pitäisi patistaa entistä ahkerammin. Tukea töille tulisi olla myös

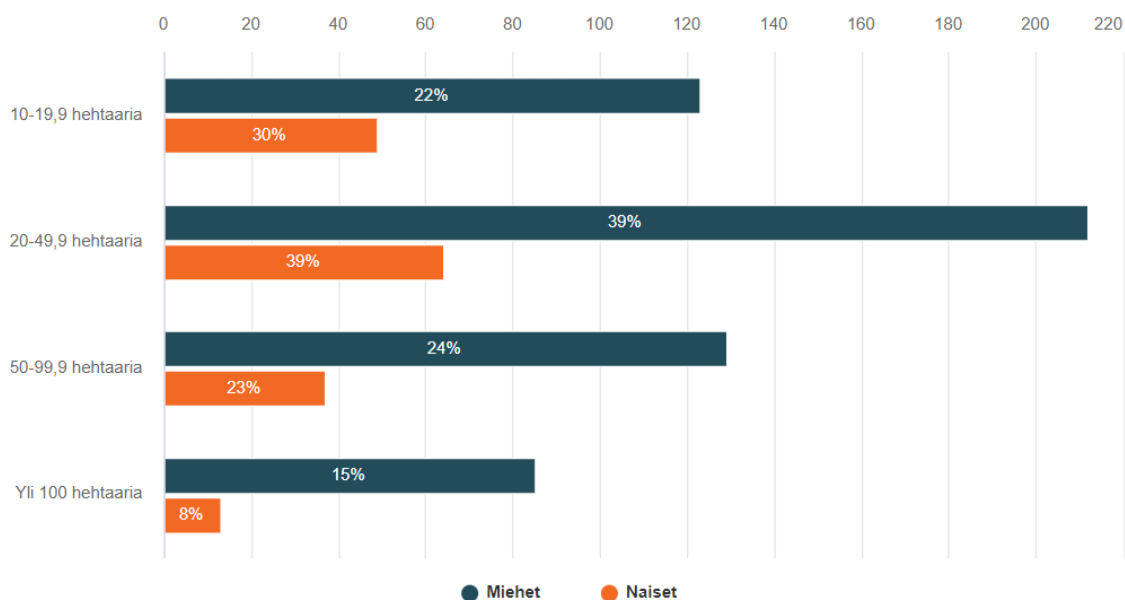
jatkossakin, jotta kannustin säilyisi. Kaupunkilaismetsänomistajia pitäisi aktivoida enemmän ja heille saada lisää tietoa.

5.6 Tulosten tarkastelua eri taustamuuttujien mukaan

Aiemmissä kappaleissa työn tulokset on esitetty suoraan ilman minkäänlaisia taustamuuttujia. Tuloksia on myös hyvä verrata keskenään, jotta niistä pystytään tekemään päätelmiä esimerkiksi eri ikäryhmien toiminnasta tai metsänomistusmuodon vaikutuksesta toimintaan. Tässä osiossa työn tuloksia on taulukoitu riskiin ja etsitty vastauksia tavoitteisiin.

Vertailtaessa miesten ja naisten vastausten jakaumaa, ei tuloksista löytynyt suuria eroja. Vastauksissa suhteelliset osuudet miesten ja naisten välissä vaihtelivat pääasiassa vain muutamien prosenttiyksiköiden verran muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Miehet omistivat suhteellisesti enemmän suuria tiloja, kun naiset puolestaan pienempiä tiloja (kuvio 32). Väliin jäävät vaihtoehdot menivät puolestaan hyvin tasan.

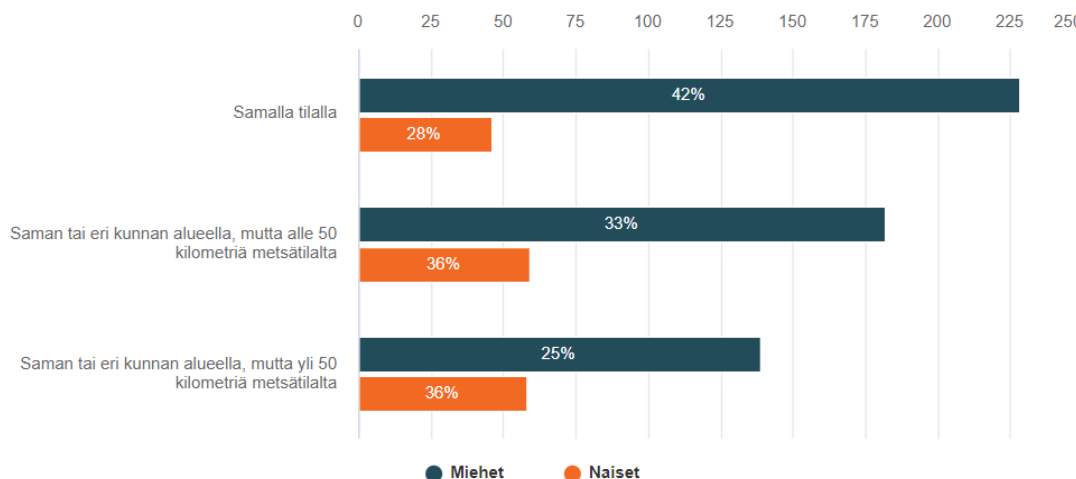
Vastaajien määrä: 712

KUVIO 32. Miesten ja naisten omistamien tilojen koko (n=712)

Miehistä merkittävimmän metsätilan suhteen samalla tilalla asui huomattavasti suurempi osa kuin naisista (kuvio 33). Naisista löytyi puolestaan enemmän etä-metsänomistajia, joilla tarkoitetaan tässä työssä yli 50 kilometrin päässä asuvia omistajia.

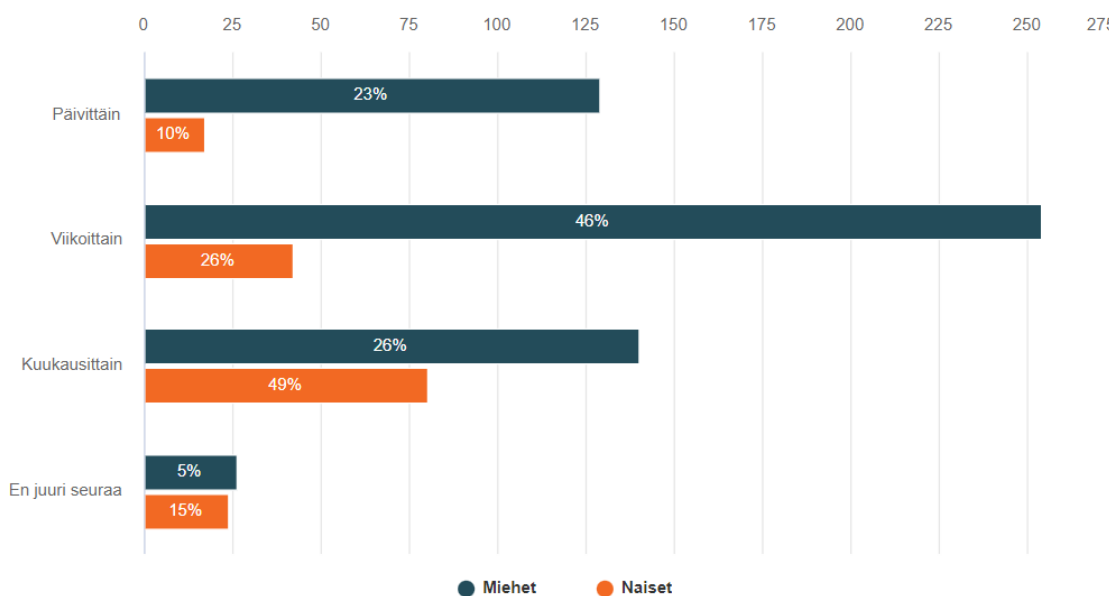
Vastaajien määrä: 712

KUVIO 33. Miesten ja naisten asuminen metsätilaansa nähden (n=712)

Tulosten perusteella miehet seuraavat naisia aktiivisemmin metsäasioita (kuvio 34). Lähes puolet miehistä vastasivat seuraavansa metsäasioita viikoittain, kun puolestaan naisista lähes puolet seuraavat vain kuukausittain.

Vastaajien määrä: 712

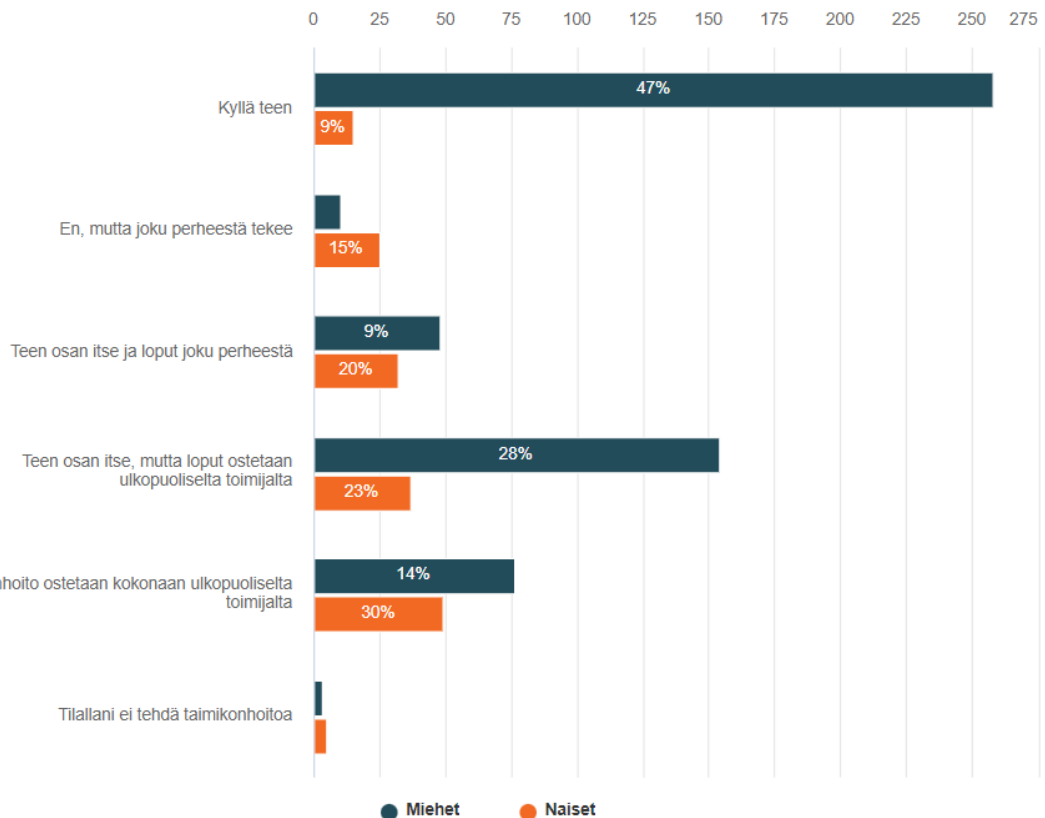

KUVIO 34. Miesten ja naisten aktiivisuus seurata metsäasioita (n=712)

Asiantuntijan kanssa asioimiseen viimeisimmällä kerralla aloitteen tekivät suurella enemmistöllä metsänomistajat sekä miehissä että naisissa. Kuitenkin miehet olivat suhteessa vielä naisia aktiivisempia. Sama ilmiö toistui myös yleensä asioidessa, vaikka naisilla molemmin puolinen asiointi oli lähes yhtä yleistä kuin omasta aloitteesta asiointi. Miehet olivat myös naisia aktiivisempia tapaamaan metsäasiantuntijaa lähikontaktissa.

Huomattavin ero vastauksissa syntyi, kun metsänomistajilta tiedusteltiin, tekevätkö he taimikonhoidon itse. Miehistä lähes puolet tekevät työt itse, kun puolestaan naisilla yleisin vastaus oli, että työt ostetaan kokonaan ulkopuoliselta tekijältä (kuvio 35).

Vastaajien määrä: 712

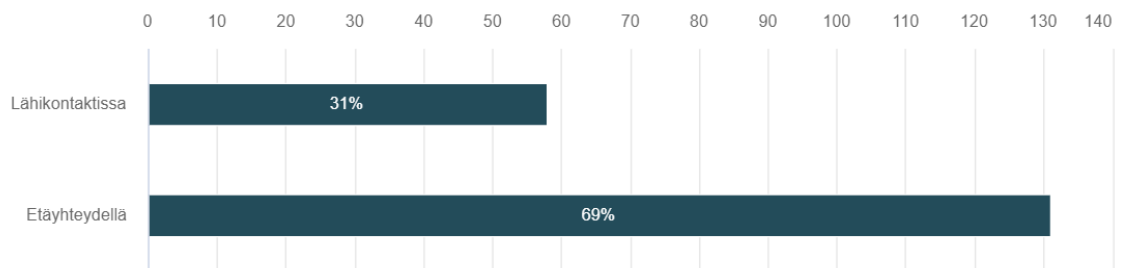
KUVIO 35. Miesten ja naisten aktiivisuus tehdä taimikonhoitotyöt itse (n=712)

Miehet kokivat naisia enemmän olevansa riittävän tietoisia taimikonhoitoasioista. Naiset puolestaan ovat hivenen miehiä aktiivisempia pyytämään tarjouksia metsänhoitotöille.

Seuraavaksi tarkasteltiin etämetsänomistajien, eli yli 50 kilometrin päässä tilaltaan asuvien, tuloksia. Vastaukset olivat hyvin samansuuntaisia kuin koko joukolla, paria huomiota lukuun ottamatta. Etämetsänomistajat asioivat yleensä huomattavasti enemmän etäyhteydellä kuin koko joukko yhteensä (kuvio 36). Tähän varmasti vaikuttaa etäisyys metsätilalle. Koko joukosta lähikontaktissa yleensä asioi 55 % ja etäyhteydellä 45 % metsänomistajista.

15. Tapaatteko yleensä metsäasiantuntijaa lähikontaktissa vai hoidetaanko asiat etäyhteydellä?

Vastaajien määrä: 189

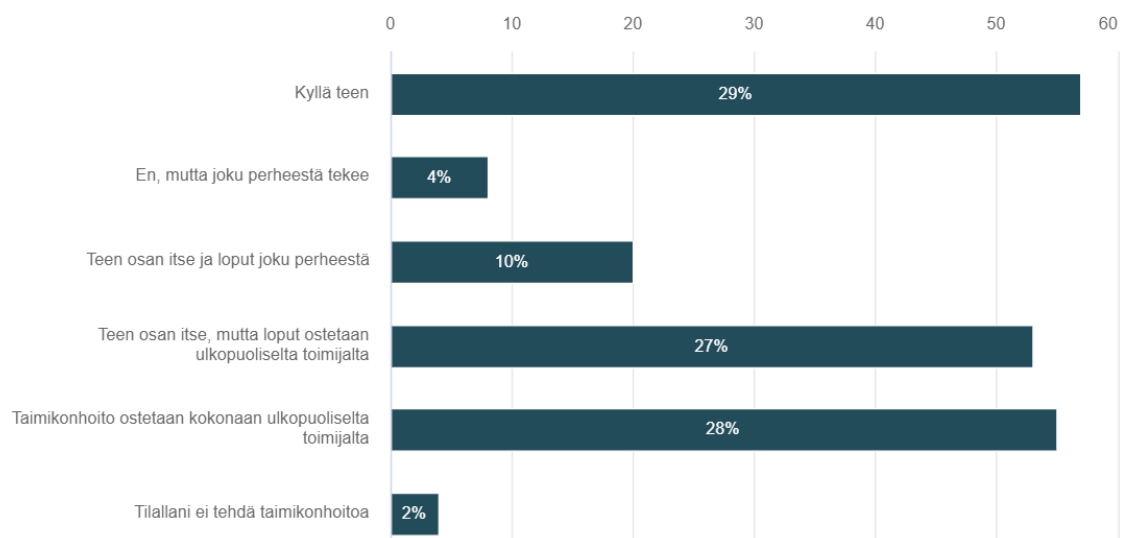

KUVIO 36. Etämetsänomistajien asiointi yleensä (n=189)

Etämetsänomistus vaikuttaa myös hieman taimikonhoidon tekemiseen itse. Kaikista vastanneista itse tekevien osuus oli 38 % ja kokonaan ulkopuoliselta ostavien osuus oli 18 %. Etämetsänomistajien joukossa tulokset ovat muuten samansuuntaiset, mutta itse tekevien osuus pienempi ja kokonaan ulkopuolelta ostavien suurempi (kuvio 37).

19. Teettekö taimikonhoidot itse?

Vastaajien määrä: 197

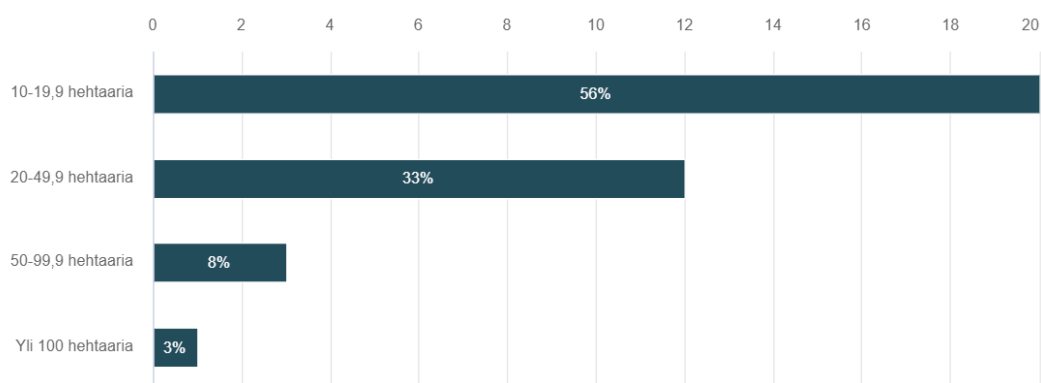
KUVIO 37. Taimikonhoidon tekijät etämetsänomistajien tiloilla (n=197)

Ristiintaulukoinnissa tarkasteltiin myös niitä metsänomistajia, joiden tiloilla ei viimeisen 5 vuoden aikana ollut tehty taimikonhoitotöitä. Yli puolella vastanneista tilakoko oli alle 20 hehtaaria ja kolmanneksella alle 50 hehtaaria (kuvio 38). Vastanneista lähimetsänomistajia oli noin kaksi kolmannesta ja etämetsänomistajia kolmannes.

4. Kuinka paljon omistatte metsätalousmaata?

Metsätalousmaalla tarkoitetaan teillä olevan metsän määrää. Tämän tiedon löytää esimerkiksi metsäsuunnitelmasta, mikäli sellainen on tehty.

Vastaajien määrä: 36

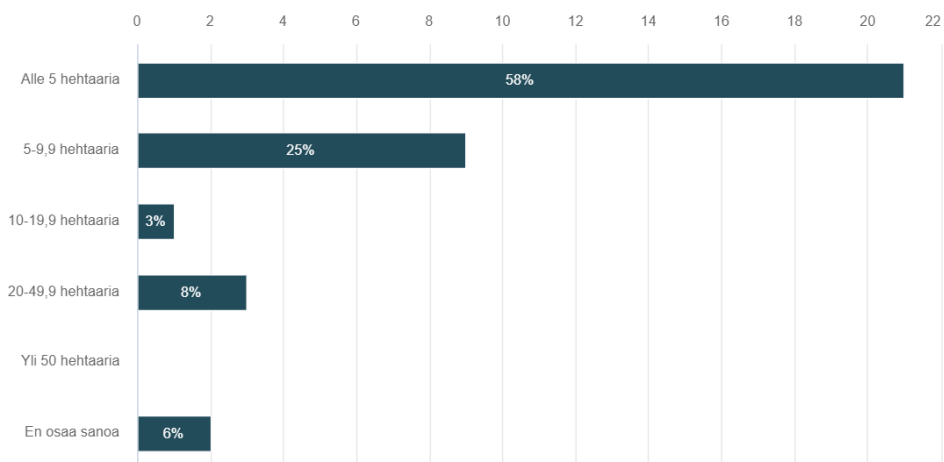

KUVIO 38. Tilakoko niillä, joiden tiloilla ei ollut tehty taimikonhoitoa viimeisen 5 vuoden aikana (n=36)

Metsänomistajista reilulla puolella oli tilallaan alle 5 hehtaaria taimikkovaiheessa olevia metsiä. Neljänneksellä määrä jäi alle 10 hehtaariin (kuvio 39).

17. Paljonko tilallanne on arviolta taimikkovaiheessa olevia metsiä?

Vastaajien määrä: 36

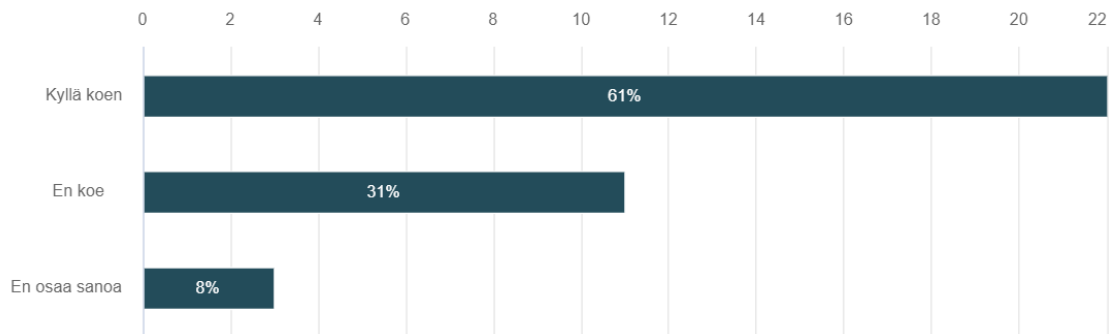

KUVIO 39. Taimikkovaiheessa olevien metsien määrä niillä, joiden tiloilla ei viimeisen 5 vuoden aikana ole tehty taimikonhoitotöitä (n=36)

Edellisessä mainitusta metsänomistajajoukosta reilu puolet koki taimikonhoitoasioiden olevan tilallaan kunnossa (kuvio 40). Kolmannes puolestaan ei kokenut, mutta lukumäärällisesti heitä oli vain 11 omistajan joukko.

22. Koetteko omasta mielestänne taimikonhoitoasioiden olevan tilallanne kunnossa?

Vastaajien määrä: 36

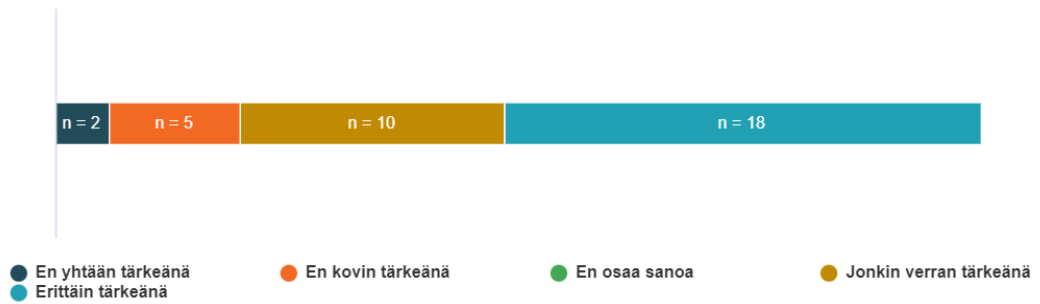

KUVIO 40. Omistajien oma kokemus taimikoidensa kunnosta (n=36)

Aiemmin työssä esitellyissä tuloksissa (kuvio 29) 2 metsänomistajaa ei pitänyt yhtään tärkeänä taimikonhoidon tekemistä ajallaan. Metsänomistajista 6 puolestaan ei pitänyt tätä kovin tärkeänä. Ristiintaulukoidessa nämä metsänomistajat, joiden tiloilla ei viimeisen 5 vuoden aikana ollut tehty taimikonhoitotöitä, löytyi vastauksille selitys. Kummatkin 2 metsänomistajaa, joiden mielestä ajantasainen taimikonhoito ei ole yhtään tärkeää sekä 5/6, joiden mielestä se ei ole kovin tärkeää, löytyivät tästä ryhmästä (kuvio 41).

26. Miten tärkeänä pidätte taimikonhoidon tekemistä ajallaan?

Vastaajien määrä: 35

	En yhtään tärkeänä	En kovin tärkeänä	En osaa sanoa	Jonkin verran tärkeänä	Erittäin tärkeänä	Yhteensä	Keskiarvo	Mediaani
	2	5	0	10	18	35	4,1	5,0
	5,7%	14,3%	0,0%	28,6%	51,4%			
Yhteensä	2	5	0	10	18	35	4,1	5,0

KUVIO 41. Metsänomistajien, joiden tiloilla ei viimeisen 5 vuoden aikana ollut tehty taimikonhoitotöitä, mielipiteet ajantasaisen taimikonhoidon tärkeydestä (n=35)

Ristiintaulukointia tehdessä tuloksista ei löytynyt yleisesti suuria poikkeamia siltä osalta, kun sitä tehtiin. Merkittävimmät huomiot esitettiin edellä. Mikäli ristiintaulukointiin olisi voinut perehtyä tarkemmin, olisi sieltä toki voinut löytyä poikkeamia.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Kyselytutkimuksen laadintaan tässä työssä käytettiin runsaasti aikaa, koska kysely oli tärkein osa koko projektia. Ilman hyviä ja oikeanlaisia kysymyksiä vastaukset eivät palvele työn tavoitetta. Kyselyn teossa avusti eräs Suomen metsäkeskuksen työntekijä ja tämän lisäksi ennen kyselyn lähettämistä mielipidettä kysyttiin ohjaavalta opettajalta sekä kolmelta kanssaopiskelijalta, joiden avulla kysymykset saatiin hiottua valmiiksi. Kyselyä voidaan pitää suhteellisen luotettavana, mutta jälkikäteen pohdittuna se kartoittaa lähinnä yleistä tilannetta Kanta-Hämeessä eikä suoranaisesti etsi vastauksia hoitorästien ehkäisyyn.

Kyselyn vastausprosentiksi tuli lopulta 24 %, mikä on tällaisessa sähköpostilla toteutettavassa kyselyssä ennako-odotuksia suurempi määrä. Vastauksia tuli 712 kappaletta, mikä kertoo myös otannan laajuudesta. Vastausten määrän sekä hyvän vastausprosentin vuoksi saatuja tuloksia voidaan pitää suhteellisen luotettavina. Tuloksiin täytyy kuitenkin suhtautua varauksella, koska kyselyyn vastasivat todennäköisesti ne aktiiviset metsänomistajat, jotka metsiään hoitavat. Epäaktiivisempien metsänomistajien näkökulmasta kyselyä ei voida pitää luotettavana.

Sähköpostikyselyyn vastauksia tuli eniten kahden ensimmäisen päivän aikana ja loput vastaukset saapuivat hiljalleen lopun vastausajan aikana. Suuren vastausmäärän vuoksi muistutusviesti päätettiin jättää lähettämättä, koska katsottiin, ettei se tuo juurikaan lisäarvoa kyselylle, vaikka muutamia metsänomistajia vielä aktivoitaisiinkin vastaamaan. Kyselyyn ei myöskään ollut missään vaiheessa tarkoitusta liittää minkäänlaista houkutinta, kuten arvontaa, sillä kyselyn uskottiin tuovan riittävästi vastauksia ilman. Jälkeenpäin ajatellen tämä oli hyvä päätös, koska vastauksia tuli muutenkin paljon eikä lisäarvoa olisi juurikaan saatu, vaikka muutamia metsänomistajia olisi saatu aktivoitua.

Tuloksien tarkastelun yhteydessä kyselystä ilmeni muutama virhe tai kehityskohde. Yhdestä kysymyksestä oli vahingossa jäänyt pakollisuusasetus pois, minkä vuoksi kysymyksessä oli kuusi vastausta vähemmän kuin muissa. Onneksi

määrä oli näin pieni eikä tulosten kannalta mitään ratkaisevaa eroa päässyt syntymään. Kyselyssä oli myös puhuttu sekaisin taimikoiden hoidosta ja metsänhoidosta, vaikka samaa asiaa näillä tarkoitettiin. Todennäköisesti tämä ei ole paremmin vastaajia sekoittanut, kun konteksti on ollut selvillä.

Muutamilta vastaajilta tuli myös kommenttia, että heille ei löytynyt täysin sopivaa vastausvaihtoehtoa johonkin kysymykseen tai he olisivat toivoneet useampaa kuin yhtä mahdollista vastausta. Joissakin kysymyksissä monipuolisemmat vastausvaihtoehdot olisivat voineet olla hyviä, mutta tulosten kannalta kovinkaan suurta virheellisyyttä tuskin on syntynyt. Yhden vastausvaihtoehdon mahdollisuus oli kuitenkin tietoinen päätös, vaikka useampiakin olisi voinut pyytää. Kysely pysyi näin ollen selkeämpänä ja metsänomistajien eniten painottamat asiat tulivat paremmin ilmi. Muutama yksittäinen vastaaja ei myöskään ollut varma, oliko hän ymmärtänyt kysymyksen oikein. Heidän kommenttiansa lukiessa kuitenkin kävi selväksi, että epävarmuudesta huolimatta he olivat valinneet sopivan vaihtoehdon.

Kuten raportissa aiemmin jo mainittiin, taimikonhoitoa on tutkittu jo monia vuosia. Tutkimusjulkaisuita lukiessa huomio kiinnittyi siihen, että taimikonhoitoon ja metsänomistajiin liittyvissä asioissa on tuskailtu samojen haasteiden parissa jo pitkään. Metsien hoidon tarve on ollut pitkään kasvussa ja myös hoitotoimenpiteitä on tehty kasvavassa määrin, mutta silti viivästyneet taimikonhoitokohteet ovat lisääntyneet.

Tässä opinnäytetyössä tulokset Kanta-Hämeen metsänomistajien aktiivisuudesta, tietoisuudesta ja taimikoiden hoidosta olivat varsin positiiviset. Saman suuntaisia tuloksia olivat saaneet myös Töysä (2011) sekä Ikonen (2021) omissa opinnäytetöissään. Kummallisen asiasta tekee se, että tutkimuksissa taimikoiden hoitorästit lisääntyvät, metsässä liikkuen havaitsee ylitieheitä taimikoita ja taimikoiden laadun raportoidaan heikenneen. Tästä huolimatta metsänomistajille suunnatuista tutkimuksista saadaan positiivisia tuloksia. Oma johtopäätökseni asiasta on se, että ne metsänomistajat, jotka kyselyihin vastaavat ovat muutenkin aktiivisia metsäasioissa. Puolestaan ne metsänomistajat, jotka eivät jaksavat vastata kyselyihin, eivät myöskään jaksavat huolehtia metsistään yhtä aktiivisesti. Tämä on yksi mahdollinen selitys tutkimustulosten ristiriitaisuuksista.

Ristiintaulukoidessa tarkasteltiin tuloksia erilaisten taustamuuttujien perusteella. Miesten ja naisten välisiä tuloksia vertaillessa ei löytynyt poikkeamia, jotka viittaisivat siihen, että jommallakummalla rästejä pääsisi syntymään todennäköisemmin. Miehet näyttäytyivät hieman naisia tietoisempina ja aktiivisempina, mikä todennäköisesti juontaa juurensa historiasta, kun miehet ovat hoitaneet niin sanottuja raskaampia töitä. Vastauksista kävi ilmi, että edelleenkin miehet saattavat hoitaa metsäasioita, vaikka nainen omistaisi metsän. Naiset olivat kuitenkin miehiä aktiivisempiä pyytämään metsänhoitotöille tarjousta, mikä selittyy todennäköisesti sillä, että naiset eivät syystä tai toisesta pysty yhtä aktiivisesti metsistä huolehtimaan ja siksi työt pyydetään ulkopuoliselta tekijältä.

Etämetsänomistajat asioivat suurimmaksi osaksi etäyhteydellä, mikä varmasti johtuu välimatkasta metsätilalle. Välimatka aiheuttaa myös sen, että aikaa ei riitä omatoimisille metsänhoitotöille.

Metsänomistajat, joiden tiloilla ei ollut viimeisen 5 vuoden aikana tehty taimikonhoitotöitä katsottiin myös tarkemmin läpi. Heitä löytyi 36 kappaletta ja ennakkoletuksena oli, että tilakoot ovat pieniä ja taimikoita ei löydy kovinkaan paljoa. Tulokset osoittivat olettamuksen oikeaksi. Tämän olettamuksen vuoksi perusjoukon kriteereissäkin tilakoko oli minimissään kymmenen hehtaaria. Näistä 36 vastaajasta 11 ei kokenut taimikonhoitoasioiden olevan tilallaan kunnossa. Koko 712 metsänomistajan otannasta tämä määrä ei ole suuri, mutta tutkimuksen kannalta kiinnostava ryhmä. Metsänomistajat kuitenkin tiedostivat tilanteen ja tulosten perusteella voidaan päätellä heidän olevan epäaktiivisempaan ryhmään kuuluvia. He asioivat enimmäkseen etäyhteydellä ja aikaa ei oikein löydy. Nämä metsänomistajat ovat juuri niitä, joita metsäasiantuntijoiden tulisi pyrkiä aktivoimaan paremmin.

Tästä 36 hengen joukosta löytyivät myös ne metsänomistajat, jotka eivät kokee taimikonhoidon ajallaan tekemistä yhtään tai kovin tärkeänä. Mikäli heidän kohdaltansa hoitamattomia taimikoita löytyy, voidaan vastauksista päätellä, että hoitamattomuus johtuu siitä, ettei toimenpiteitä pidetä tärkeänä. Tämän ryhmän asenteita täytyisi tutkia tarkemmin, jotta todelliset syyt pystyttäisiin todentamaan.

Vastauksia antaneet metsäalan ammattilaiset tukivat tämän opinnäytetyön aiheen tärkeyttä. Myös he tiedostivat taimikoiden huonon kunnon ja näkivät palveluntarjonnan tulevaisuudessakin tärkeänä. Yleisesti vastauksista eniten huomiota herätti asiointiin liittyvät ristiriitaiset kommentit. Kommenttien perusteella varsinkin metsänhoitoyhdistysten tulisi kiinnittää enemmän huomiota asiointinsa laatuun. Osa vastaajista oli tyytyväisiä saamaansa palveluun, mutta omasta mielestäni aivan liian moni antoi negatiivista palautetta esimerkiksi ammattilaisten laskeneesta aktiivisuudesta. Kriitikki yhdistyksiä kohtaan saattaa näyttäytyä raportissa huomattavan suurena, koska niin monet metsänomistajat juuri tästä sanoivat. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että yhdistysten toiminta olisi huonoa. Koen kuitenkin, että parantamisen varaa löytyisi.

Tulosten perusteella koen, että metsänomistajien omaa aktiivisuutta ja tiedonhankintaa korostetaan liikaa. Tietysti jokaisen täytyy omaisuudestaan pitää itse huolta, mutta koen, että varsinkin tuoreita metsänomistajia pitäisi opastaa alussa aktiivisemmin. Tämä antaisi myös yleisesti parempaa kuvaa metsäasiantuntijoiden aktiivisuudesta. Uusien metsänomistajien ei myöskään tarvitsisi hämmentyä tarjolla olevasta tietotulvasta.

Kommenteissa nousi esille myös metsänhoidon tuet. Eräs ammatikseen metsätaloutta harjoittava metsänomistaja esitti, että metsänhoitoa tulisi tukea vielä enemmän, jotta metsänomistajat innostuisivat siitä. Olen tästä osittain samaa mieltä. Korkeammat tuet varmasti kannustaisivat metsänomistajia enemmän ja metsät ovat myös Suomen valtiolle hyvin tärkeitä ja siksi niiden hoitoa kannattaisi tukea. Samaan aikaan kuitenkin pohdin, että metsät ovat omistajiensa vastuulla ja heillä on velvollisuus pitää siitä itse huolta. Liikaa ei siis hoitoa pitäisi tukea, mutta sen verran, että innostus sen tekemiseen säilyisi. KEMERA-tuen kriteereitä kannattaisi ehkä miettiä, koska niitä tunnuttiin pitävän liian tiukkoina.

Metsälehdessä artikkelissa (2017) Remes puhui siitä, että kuitupuusta pitäisi maksaa enemmän, jotta taimikonhoito kiinnostaisi enemmän. Tästä olen täysin samaa mieltä. Vaikka tulevaisuudessa odottavat hakkuutulot tiedostetaankin, tällä hetkellä tuntuu hieman turhauttavalta ajatus ensiharvennuksesta, josta ei hak-

kuutuloja juurikaan jää käteen. Etenkin vanhemmilla sukupolvilla tämä voi realisoitua vahvemmin, sillä he eivät enää myöhempiä hakkuutuloja itse pääse näkemään. Tässä voisi olla hyvä jatkotutkimuksen aihe jollekin selvitettäväksi.

Kaiken tämän lisäksi metsäasiantuntijoiden tulisi mielestäni olla aktiivisempia ehdottamaan metsänomistajille päätehakkuutulojen sitouttamista myöhempäänkin metsänhoitoon. Maanmuokkauksen ja istutuksen kanssa tätä kyllä tehdään, mutta taimikonhoitoa ajatellen olettaisin, ettei tämä ole kovinkaan yleistä. Metsänomistajat varmasti tarvitsevat päätehakkuutuloja monesti saman tien, mutta silti kauaskantoisuus voisi olla hyväksi. Myöhemmässä vaiheessa se tulisi kuitenkin positiivisena asiana, kun rahat metsänhoitotöihin ovatkin jo valmiina säästössä eikä kustannuksia tarvitse miettiä uudestaan.

Työn kokonaisuutta arvioidessa voi lopputulokseen olla tyytyväinen. Kyselytutkimus onnistui kuten pitikin ja työlle asetettuihin tavoitteisiin tuli pääosin vastattua. Työhön löytyi myös pari potentiaalista jatkotutkimuksen kohdetta, joita tarkastelemalla voitaisiin päästä vielä syvemmälle hoitoröstiin ehkäisyssä. Työn kasamisessa tuli kuitenkin loppuvaiheessa kova kiire ja se on voinut vaikuttaa jonkin verran työn rakenteeseen, kerättyihin huomioihin ja lopputulokseen. Keskeisimmät tulokset on kyllä saatu esitettyä, mutta niiden pohdintaa olisi voinut jatkaa vielä syvemmällekin tasolle. Työssä esitettyjen tulosten ristiintaulukointi jäi hie-man vajaaksi. Vastaukset olivat hyvin yhdensuuntaiset ja poikkeamia vastauksista oli vaikeaa löytää. Lisäksi kokemusta kyselytutkimuksen alustan käytöstä ei ollut riittävästi, jotta vertailua ja suodatusta tulosten välillä olisi osannut tehdä riittävän kattavasti.

Lähteiden käyttö työssä oli kattavaa ja eri tyylisiä lähteitä käytettiin monipuolisesti. Aiemmat tutkimusjulkaisut, kirjallähteet, verkkolähteet, opinnäytteet, tilastot ja raportit muodostivat kattavan ja luotettavan kokonaisuuden. Kaikki lähteet olivat jonkin luotettavan tahon julkaisemia, joten niitä voidaan pitää luotettavina. Muutamaa lähdeettä lukuun ottamatta käytetty materiaali oli hyvin ajantasaista. Vanhemmat lähteet toimivat työssä hyvänä näkökulmana sille, että vuosia sitten on kamppailtu samojen haasteiden kanssa kuin tänäkin päivänä.

LÄHTEET

Haltia, E., Rämö, A., Pynnönen, S., Valonen, M. & Horne, P. 2017. Miksi metsien taloudellisia mahdollisuuksia jätetään käyttämättä? – Metsänomistajien aktiivisuus ja siihen vaikuttaminen. PTT raportteja 255. Helsinki 2017. Luettu 27.5.2022. <https://www.ptt.fi/julkaisut-ja-hankkeet/kaikki-julkaisut/miksi-metsien-taloudellisia-mahdollisuuksia-jatetaan-kayttamatta-metsanomistajien-aktiivisuus-ja-siihen-vaikuttaminen..html>

Ikonen, T. 2021. Yksityismetsänomistajien taimikonhoitotöiden päätöksentekoon vaikuttavat tekijät Suomen metsäkeskuksen itäisellä palvelualueella. Metsätalouden koulutusohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettu 27.5.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/503165/Ikonen_Tomi.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Karppinen, H., Hänninen, H. & Horne, P. 2020. Suomalainen metsänomistaja 2020. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 30/2020. Luonnonvarakeskus, Helsinki 2020. Luettu 15.5.2022. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/545837>

Korhonen, K., Ihalainen, A., Ahola, A., Heikkinen, J., Henttonen, H., Hotanen, J-P., Nevalainen, S., Pitkänen, J., Strandström, M. & Viiri, H. 2017. Suomen metsät 2009–2013 ja niiden kehitys 1921–2013. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 59/2017. Luonnonvarakeskus. Helsinki. Luettu 21.5.2022. https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/540537/luke-luobio_59_2017.pdf?sequence=6&isAllowed=y

Korhonen, K., Ihalainen, A., Miina, J., Saksa, T. & Viiri, H. 2010. Metsänuudistamisen tila Suomessa VMI10:n aineistojen perusteella. Metsätieteen aikakauskirja 4/2010: 425–478. Luettu 27.5.2022. <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/533039/uudistaminen.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Luonnonvarakeskus. 2020a. Kanta- ja Päijät-Hämeen alueiden metsävarat ja hakkuumahdollisuudet. Luettu 22.5.2022. https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/545774/AMO_Kanta-H%C3%A4me_P%C3%A4iv%C3%A4t-H%C3%A4me_2020_0420.pdf?sequence=1

Luonnonvarakeskus. 2020b. Pirkanmaan metsävarat ja hakkuumahdollisuudet. Luettu 22.5.2022. <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/531529/Pirkanmaan%20mets%C3%83%C2%A4varat%20ja%20hakkuumahdollisuudet.pdf?sequence=1>

Maa- ja metsätalousministeriö. n.d. Metsänhoidon suositukset. Taimikonhoito. Luettu 12.4.2022. <https://metsanhoidonsuosituksset.fi/fi/kategoriat/taimikonhoito>

Metsäkeskus. 2022a. Metsää omistavat yksityishenkilöt. Metsäomistuksen sijainnin mukainen tarkastelu. 4.6.2022. Luettu 4.6.2022. <https://app.pöwerbi.com/view?r=eyJrIjoic2U1N2JkYjQtNzgzNC00YzgzLTgyYTgtNWVhY-jJlMmQ4YzdjliwidCI6ImVhMjQwMTY4LTU1NjAtNDYyMC05NmI1LWE4MjMxOWNlODBhMSIsImMiOjI9>

Metsäkeskus. 2022b. Taimikonhoito. Luettu 23.5.2022. <https://www.metsakeskus.fi/fi/metsan-kaytto-ja-omistus/metsanhoito-ja-hakkuut/taimikonhoito>

Metsälehti. 2017. 5 kysymystä taimikonhoitorästeistä. Artikkelit. 13.12.2017. Luettu 23.5.2022. <https://www.metsalehti.fi/artikkelit/20-kysymysta-taimikonhoitorasteista/#1e2cbba8>

Metsänhoitotieto. n.d. Kehityshyppy metsänhoitoon -hanke. Luettu 12.4.2022. <https://projects.luke.fi/kehityshyppy/metsanhoitotieto/>

Niinistö, T., Peltola, A., Rätty, M., Sauvula-Seppälä, T., Torvelainen, J., Uotila, E. & Vaahtera, E. 2021. Metsätilastollinen vuosikirja 2021. Luonnonvarakeskus. Helsinki. Luettu 21.5.2022. [file:///C:/Users/veket/Downloads/Suomen_metsatilastot_2021_verkko%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/veket/Downloads/Suomen_metsatilastot_2021_verkko%20(1).pdf)

Niskanen, Y. 2003. Metsäsuunnitelman vaikutus taimikonhoitopäätökseen. Metsätieteen aikakauskirja 3/2003: 301–319. Luettu 27.5.2022. <https://juku.luke.fi/bitstream/handle/10024/533786/suunnitelma.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Saksa, T., Miina, J. & Uotila, K. 2016. Taimikonhoito – tavoitteet, menetelmät ja kustannukset. Luettu 25.4.2022. <https://projects.luke.fi/kehityshyppy/metsanhoitotieto/taimikonhoito/>

Saksa, T., Miina, J. & Uotila, K. 2021. Taimikonhoito – tavoitteet, menetelmät ja kustannukset. 2. painos. Metsäkustannus.

Tanskanen, S. 2021. Yksityismetsänomistajien ostokäyttäytyminen taimikonhoitopalveluihin liittyen: syitä taimikonhoitorästein syntymiselle. Metsätalouden koulutus. Karelia ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettu 27.5.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/498342/Tanskanen_Salla_2021_05_19.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Töysä, T. 2011. Taimikonhoitoaktiivisuus Keski-Suomessa. Metsätalouden koulutusohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö. Luettu 27.5.2022. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/31307/Toysa_Toni.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Äijälä, O., Koistinen, A., Sved, J., Vanhatalo, K. & Väisänen, P. (toim.) 2019. Metsänhoidon suositukset. Tapion julkaisuja. Julkaistu verkossa 31.5.2019. Luettu 12.4.2022. https://tapio.fi/wp-content/uploads/2020/09/Metsanhoidon_suosituksset_Tapio_2019.pdf

LIITTEET

Liite 1. Kyselytutkimuksen lomake

1 (8)

Opinnäytetyön kyselytutkimus taimikoiden hoidosta

 Pakolliset kysymykset merkitty tähdellä (*)

Tervetuloa vastaamaan opinnäytetyökyselyyn koskien taimikoiden hoitoa ja metsänomistajien aktiivisuutta sen toteuttamiseen. Kysely on täysin anonyymi ja vastaukset käsitellään myös anonyymisti ja täydellä luottamuksella. Kyselyssä on enintään 29 kysymystä, riippuen vastauksista. Aikaa kyselyn läpikäymiseen kuluu noin 5-10 minuuttia. Yrittäkää vastata kysymyksissä teitä mahdollisimman hyvin kuvaava vaihtoehto.

Vastausaikaa on perjantaihin 8.4. saakka.

PERUSTIEDOT

1. Mikä on sukupuolenne? *

- Mies
- Nainen
- Muu
- En halua kertoa

2. Mikä on ikänne? *

- Alle 45-vuotias
- 45-54-vuotias
- 55-64-vuotias
- 65-74-vuotias
- yli 75 vuotias

3. Miten omistatte metsänne? *

- Omistan metsän yksin
- Yhdessä puolison kanssa
- Kuolinpesä
- Verotusyhtymä
- Hallintaoikeus
- Muu, mikä? _____

4. Kuinka paljon omistatte metsätalousmaata? *

Metsätalousmaalla tarkoitetaan teillä olevan metsän määrää. Tämän tiedon löytää esimerkiksi metsäsuunnitelmasta, mikäli sellainen on tehty.

- 10-19,9 hehtaaria
- 20-49,9 hehtaaria
- 50-99,9 hehtaaria
- Yli 100 hehtaaria

5. Asutteko merkittävimmän metsätilanne suhteen...? *

Merkittävimmällä metsätilalla tarkoitetaan tässä metsätaloudellisesti merkittävintä tai pinta-alaltaan suurinta metsätilanne, josta koette saavanne suurimman hyödyn.

- Samalla tilalla
- Saman tai eri kunnan alueella, mutta alle 50 kilometriä metsätilalta
- Saman tai eri kunnan alueella, mutta yli 50 kilometriä metsätilalta

6. Seuraatteko aktiivisesti metsäasioita? *

- Päivittäin
- Viikoittain
- Kuukausittain
- En juuri seuraa

7. Mikä seuraavista arvoista/tavoitteista kuvaa teidän metsänkätöänne parhaiten? *

- Taloudellinen tuotto/turva
- Luonnon monimuotoisuus
- Virkistyskäyttö
- Riistanhoito
- Olen epätietoinen arvoistani/tavoitteistani tai niitä ei ole
- Muu, mikä? _____

ASIOINTIIN LIITTYVÄT KYSYMYKSET**8. Milloin viimeksi olette asioineet metsäasiantuntijan kanssa? ***

- ½ vuoden sisällä
- ½ vuoden -1 vuoden sisällä
- 1-3 vuoden sisällä
- Yli 3 vuotta sitten
- En ole asioinut metsäasiantuntijan kanssa

9. Toivoisitteko aktiivisempaa vuorovaikutusta metsäasiantuntijan kanssa? *

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

10. Mitä viimeisin asiointinne metsäasiantuntijan kanssa pääasiassa koski? *

- Puukauppa
- Puunkorjuu
- Metsien hoito (taimikonhoito, istutus, lannoitus, KEMERA)
- Metsäsuunnitelma
- Sukupolvenvaihdos
- Suojeluasiat
- Verotusasiat
- Ei mitään näistä

11. Edustiko metsäasiantuntija viimeisimmällä asiointikerrallanne...? *

- Metsänhoitoyhdistystä
- Metsäteollisuusyritystä
- Metsäpalveluyritystä
- Suomen metsäkeskusta
- Ei mitään näistä

12. Kenen aloitteesta viimeisin asiointinne metsäasiantuntijan kanssa tapahtui? *

- Metsäasiantuntijan aloitteesta
- Omasta aloitteestani
- Muu, mikä? _____

13. Miten viimeisin asiointinne metsäasiantuntijan kanssa tapahtui? *

- Etäyhteydellä (puhelin, sähköposti, muu verkkoalusta)
- Tapaaminen metsänomistajan kotona tai metsäasiantuntijan valitsemassa paikassa
- Maastokäynti

ASIOINTIIN LIITTYVÄT KYSYMYKSET

14. Oletteko yleensä metsäasioissa itse yhteydessä metsäasiantuntijaan vai toisin päin? *

- Olen itse yhteydessä asiantuntijaan
- Asiantuntija on yhteydessä minuun
- Sekä että
- En ole yhteydessä asiantuntijaan

15. Tapaatteko yleensä metsäasiantuntijaa lähikontaktissa vai hoidetaanko asiat etäyhteydellä? *

- Lähikontaktissa
- Etäyhteydellä

16. Haluaisitteko enemmän asiointia lähikontaktissa? *

- Kyllä haluaisin
- En koe tarvitsevani
- Ei ole väliä

METSÄNHOITOON LIITTYVÄT KYSYMYKSET

17. Paljonko tilallanne on arviolta taimikkovaiheessa olevia metsiä? *

- Alle 5 hehtaaria
- 5-9,9 hehtaaria
- 10-19,9 hehtaaria
- 20-49,9 hehtaaria

- Yli 50 hehtaaria
- En osaa sanoa

Seuraavissa kysymyksissä taimikonhoidolla tarkoitetaan taimikoiden varhaisperkausta, taimikoiden harvennusta tai nuoren metsän kunnostusta.

18. Onko tilallanne tehty taimikonhoitotöitä viimeisen 5 vuoden aikana?

*

- Kyllä on tehty
- Ei ole tehty
- En osaa sanoa

19. Teettekö taimikonhoidot itse? *

- Kyllä teen
- En, mutta joku perheestä tekee
- Teen osan itse ja loput joku perheestä
- Teen osan itse, mutta loput ostetaan ulkopuoliselta toimijalta
- Taimikonhoito ostetaan kokonaan ulkopuoliselta toimijalta
- Tilallani ei tehdä taimikonhoitoa

20. Koetteko tietävänne taimikonhoidosta riittävästi? *

- Kyllä koen tietäväni
- En koe tietäväni, miksi? _____

22. Koetteko omasta mielestänne taimikonhoitoasioiden olevan tilallanne kunnossa? *

- Kyllä koen

- En koe
- En osaa sanoa

METSÄNHOITOON LIITTYVÄT KYSYMYKSET

23. Ottaako metsäasiantuntija taimikonhoidon puheeksi asioinnin yhteydessä? *

- Kyllä ottaa
- Ei ota
- En osaa sanoa

24. Ottaako metsäasiantuntija puheeksi taloudelliset tappiot, jotka aiheutuvat, jos taimikonhoitoa ei tehdä ajallaan? *

- Kyllä ottaa
- Ei ota
- En osaa sanoa

25. Tiedättekö itse minkälaisia taloudellisia tappioita hoitamatta jääneistä taimikoista syntyy? *

- Kyllä tiedän
- En tiedä

26. Miten tärkeänä pidätte taimikonhoidon tekemistä ajallaan?

En yhtään tärkeänä	En kovin tärkeänä	En osaa sanoa	Jonkin verran tärkeänä	Erittäin tärkeänä
--------------------------	----------------------	---------------------	------------------------------	----------------------

-
-

27. Koska olette viimeksi pyytäneet metsänhoitotöille tarjousta? *

- Puolen vuoden sisällä
- Vuoden sisällä
- Olen joskus pyytänyt
- En ole pyytänyt

28. Koska viimeksi teille on tarjottu metsäasiantuntijan toimesta taimikonhoitotyön tekemistä? *

- Puolen vuoden sisällä
- Vuoden sisällä
- Ei ole tarjottu
- En osaa sanoa

29. Vapaa sana

Tähän kohtaan voitte antaa vielä vapaat kommentit kyselyyn liittyvistä kysymyksistä tai muuten vain taimikoiden hoitoon ja metsäammattilaisen kanssa asioimiseen liittyen. Voitte myös kertoa omia mielipiteitänne tai kehitysehdotuksianne metsänhoitoon liittyvistä asioista. Vapaista kommentteista olisin hyvin kiitollinen.

Liite 2. Metsänomistajien suoria kommentteja

1(2)

Asioin kahden MHY:n metsänhoitajan kanssa, hoitavat metsiä eri kuntien alueella. Toinen (ollut yhdistyksessä töissä vuosikymmeniä) ottaa aina itse yhteyttä ja pitää metsien tilannetta silmällä oma-aloitteisesti. Olen erittäin tyytyväinen tähän palveluun ja teetämme hänen suosittamansa työt. Toinen metsänhoitaja ei ota itse yhteyttä tai seuraa tilannetta. Hän palvelee kyllä hyvin, kun otamme yhteyttä, mutta koska emme itse ole asiantuntijoita metsän hoidossa, toivoisin häneltä aktiivisempaa otetta. (Metsänomistaja 1.)

Metsänhoitoyhdistykset eivät ole aktiivisia eivätkä tarjoa mitään. Kun ostin taannoin metsätilan, ei kyseisestä MHY:stä otettu yhteyttä, vaikka yhteystiedot sinne välitettiin. Metsässä neuvojalla on kiire eikä hän välttämättä tajua, että asiakkaan suhde metsään on erilainen tai tietämys aiheesta vähäisempi kuin metsäasiantuntijalla. (Metsänomistaja 2.)

Kun omistaa vähän metsää, niin puukauppa mahdollisuuksia on harvemmin, ja ilmeisesti tästä johtuen jää unohdetuksi = muidenkin palvelujen tarjontaa jää sitten saamatta/kohdentumatta. (Metsänomistaja 3.)

Metsätilan ostettuamme, meihin ei ollut mistään yhtiöstä tms. kukaan yhteydessä. Mielestäni olisi hirmuisen tärkeää, jos uusiin omistajiin oltaisiin yhteydessä esim., kun metsätila vaihtaa omistajaa (en tosin tiedä, onko tähän mitään sellaista arkistoa/tahoa tms., josta tällaiset asiat tulisi tietoon). Tai jos tehdään puukauppaa, niin kaikki firmat eivät tarjoa tai edes neuvo uuden taimikon perustamiseen liittyvissä asioissa. Olen itse siksi ollut todella aktiivinen ja hankkinut tietoa ja kilpailuttanut. (Metsänomistaja 4.)

Mielestäni erityisesti MHY:n metsäasiantuntijoiden aktiivisuus on vähentynyt. Koen isona ongelmana metsänomistajan kannalta metsäasiantuntijoiden vaihtumisen erityisesti MHY puolella, mutta myös yhtiöpuolella. Asioiden hoitaminen sujuu huomattavasti paremmin tutun metsäasiantuntijan kanssa. Myös keskinäinen luottamus on useimmiten kohdallaan. Koronaika on tuonut vajauksen metsäasiantuntijoiden tapaamisessa. Henkilökohtainen tapaaminen on aina hyvä asia. Hakkuufirmojen ilmoitukset hakkuiden alkamisesta tulevat todella viime tipassa. Oman kokemukseni mukaan hakkuufirmat eivät erityisemmin toivo metsänomistajien vierailua työmaalla tai muutenkaan toivo metsänomistajien yhteydenottoa. Metsänomistaja on kuitenkin viime kädessä hakkukoneen kuljettajan työnantaja. (Metsänomistaja 5.)

2(2)

Metsälain höllennys ei mielestäni ollut järkevää. Aikaisemmin uudistustyö piti tehdä heti hakkuiden jälkeen. Se oli metsänhoidon ja kansantalouden kannalta parempi vaihtoehto. Kun entistä useampi metsänomistaja on "etäomistaja" eikä ole välttämättä perillä järkevästä metsänhoidosta, voisi olla hyvä palauttaa tiukemmat vaatimukset uudistamiselle. Nuorempana jaksoin itsekin tehdä istutustyötä ja heinäystä, mutta nyt en enää jaksa tai viitsi. Taitaa olla sama juttu aika monella vanhenevalla metsänomistajalla. Palveluntarjoajissa ainakin omalla kohdallani MHY on jäänyt kehityksen kelkasta etä- ja muissa palveluissa. (Aiemmin "offline-aikana" MHY:stä sai erinomaista henkilökohtaista palvelua ja meillä oli siellä luottohenkilö.) Nyt yhteydenotot eivät johda toimintaan, vaan joutuu kyselemään perään. Olen luopunut toivosta ja olen tyytyväinen metsäyhtiöiden tarjoamaan palveluun, vaikka niillä on tietysti myös toisenlaisia intressejä kuin MHY:llä. (Metsänomistaja 6.)

Olen periaatteessa luopunut vanhemmiltani perityn metsätilan (noin 100 ha) osuudesta ostettuani "pesästä" viljelysmaan ja talouskeskuksen ja minulla on 8 % osuus metsästä. Metsäyhtymä on mielestäni kelvoton hallintomuoto metsän omistukseen. Taimikonhoidot jääneet tekemättä, kun enemmistö asuu kaukana ja sukupolvet alkaneet vaihtumaan. (Metsänomistaja 7.)

Taimikoiden hoitamatta jäämisestä koituvia taloudellisia tappioita metsän kasvulle pitäisi tuoda vielä enemmän esille. Monella metsänomistajalla on varmaan vielä sellainen asenne, varsinkin, jos ei ole lähipiiristä jatkajaa, että en viitsi enää panostaa taimikon hoitoon koska en itse enää koskaan hakkaa tästä metsästä puuta ja hoidosta tulee vain kustannuksia. (Metsänomistaja 8.)